

NAŠ GLAS

SKUPŠČINSKE DELEGATSKE INFORMACIJE

Poština plačana v gotovini

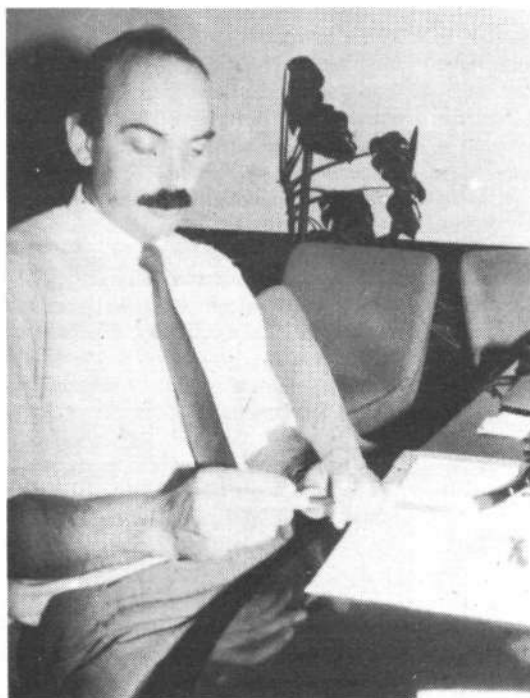
Št. 10 · Letnik XI · 28. junij 1990

5. posvet geomorfologov Jugoslavije v Krškem:

Peter Žigante: »Prihranek ni v tem, da svojo deželo degradiraš;

narave ne smemo prilagajati svojim potrebam, ampak potrebe naravnim možnostim!«

V drugi polovici junija (18.—23.) se je v Krškem zbralo na znanstvenem posvetovanju 70 geomorfologov in geoekologov* iz vse Jugoslavije. Obe (pomožni) vodi sta relativno mladi in v okviru geografije zelo pomembni. Posvetovanje je del naloga Podkomisije za geomorfologijo Komisije za fizično geografijo pri Zvezi geografskih društev Jugoslavije in Slovenije. Krščani so dobili organizacijo srečanja kot priznanje za dosedanje uspešno sodelovanje pri številnih skupnih akcijah — Sedlarjevih dnevih in drugih srečanjih, izdelavi dokumentov, dobri organizaciji strokovne ekscurzije pred dvema letoma... Glede na vse to je bilo logično, da so zaslutili, da bi se ravno na območju Posavja dalo dosedanje teorije še oplemeniti s praktičnimi spoznanji, nabranimi v teh krajih.

Peter Žigante

Krška kotlina je mlada tektonska udorina, Posavje je v Sloveniji najbolj obremenjeno območje; je infrastrukturni križ, ima težave... Savaprojekt je že veliko stvari tudi »spravil dovolj daleč«, da so bile zrele za obdelavo, zato je bilo tudi logično, da prevzamejo organizacijo ponujenega srečanja in da bo SO Krško njegov pokrovitelj.

Beseda je seveda tekla tudi o očitkih, da je NEK zgrajena na tektonski prelomnici, ki so jo ob odločanju o lokaciji elektrarne izbrisali iz dokumentov. Končna ugotovitev je bila: Če je tektonska prelomnica iz dokumentov resnično izbrisana, se jo da ponovno izmeriti na terenu, saj je še vedno tam!

Tematski ciklusi na srečanju so s stališča geomorfologije obravnavali naravne nesreče in človeka v njih, vodovje, geološke strukture, terciar in kvartar, recentne (nove) procese na tem območju... Nekaj referatov je bilo seveda posvečenih kraju gostitelju, **ravno tako strokovna ekscurzija in okrogla miza, ki sta bili namenjeni geoekološki problematiki spodnjega Posavja.** Ekscurzijo je vodil Ciril Kolešnik, uvodno razmišljanje pa je za okroglo mizo pripravil Peter Žigante, novi direktor Savaprojekta.

Glede na aktualnost te problematike se nam je zdelo prav, da jo še enkrat (saj ni v celoti neznan!) predstavimo tudi naši javnosti, ki jo najbolj zadeva. Peter Žigante: »Moj tekst bi moral biti le koreferat, pa so prireditelji svoj uvodnik umaknili in tema o ekologiji je pač prevladala tudi v razgovoru za okroglo mizo. Seveda pa to sploh ni bilo slabo, saj je taka razprava prav potrebna.«

V prvem delu svojega uvoda je predstavil gospodarstvo in še nekaj drugih značilnosti Sevnice, Krškega in Brežic. Te tri občine geografi označujejo kot Spodnje Posavje. Tako

Nadaljevanje na 2. strani

Dr. Peter Vencelj, novi minister za šolstvo, v Artičah:

Učitelj je v šoli ključna oseba!

Artiče, sobota, 23. junija 1990 — Pristrčna slovesnost pred osnovno šolo. Odkrili so spomenik učiteljici Ani Gabrič. Kako spodbudno! Še nedavno smo postavljali spomenike borcem, politikom, umetnikom... Velikim ljudem. Spomenik učiteljici je spomenik malemu človeku našega vsakdana, ki pa je v posameznih ljudeh napravil veliko delo... »Majhni so tisti, ki učiteljevo delo ocenjujejo za majhno,« je svojčas zapisal Petar Obradovič.

V Artičah so spomenik svoji učiteljici postavili njeni učenci. »To pomeni, da so v tej vasi dobri ljudje,« je med drugim dejal dr. Peter Vencelj — novi minister slovenskega šolstva. Sredi svežega in prijetnega kulturnega programa, ki so ga pripravili otroci in odrasli, je dr. Vencelj posebej poudaril, da je učitelj ključna oseba v šoli. »Borba za dobro šolo pomeni borbo za dobrega učitelja. To je učitelj, ki črpa iz ljubezni do otrok. Učitelj, ki upošteva le svojo stroko, ni učitelj v pravi meri.«

In ko so se nekdanji učenci Ane Gabrič in drugi navzoči sprehodili skozi svojo nekdanjo učilnico, si ogledovali bogato šolsko razstavo, klepetali drug z drugim, je artiški ravnatelj Miha Haler prisotne kolege povabil v zbornico na srečanje z dr. Venceljem. Bila je to lepa priložnost neposredno spoznati njegova razmišljanja in načrte za spremembe v šolstvu, o katerih javna občila pogosto poročajo. V obliki kratkih zapisov so bila njegova sporočila naslednja:

— Delo v šolah mora potekati tako, da bodo učitelji bolj mislili na učenca in njegovo različnost.

— Posebno skrb moramo posvetiti nadarjenim učencem, saj je od njih v veliki meri odvisna naša prihodnost.

— Socialni programi (varstvo, prehrana) ne sodijo neposredno v šolski program, ker to blokira strokovnost šole. Potrebna pa bo ustanovitev posebnih solidarnostnih fondov, namenjenih reševanju socialne problematike — izven šolskega programa.

— Šole bodo zavodi neprofitnega značaja, zaposleni v njih bodo javni uslužbenci z državno plačo.

— Država (vlada) bo šoli določila ključne (končne) cilje; kako jih bo uresničila, je od-

Zasedanje Skupščine občine Krško z volitvami mandatarija za sestavo Izvršnega sveta bo v ponedeljek, 9. julija 1990 ob 15. uri

skočiti ca — zaaj

o take as- gosto ob nesti (npr. ni naselji. mislek, ob razmisliti

ko Bogovič

ri smola. V na strani 11 zaki OF« ali Danila Si- pa smo izpu- Opravičuje-

visno od njene sposobnosti.

— Učitelji bodo morali uvajati novosti, zato bo potrebno nenehno strokovno izpopolnjevanje. Pomembno mesto bo imelo strokovno napredovanje učiteljev.

— Doslej smo bili priče prevelikemu naraščanju števila učencev v mestnih šolah. Velike šole ne ustrezajo cilju »prijazne« šole, ki ga želimo doseči. Ustrezna zakonodaja bo zato morala napraviti red glede šolske mreže.

Ana Gabrič, kakor jo opisujejo njeni učenci v priložnostno izdani lični brošuri, je bila »gosposko skromna«, pobožna ženska, ki je živela samo za svoje delo in za svoje učence. Počitnice je sicer preživljala v Ljubljani, ostali čas pa je bila vedno pri svojem delu in otrocih, tudi med vojno, ko so jo prestavili na Dolenjsko in so se v artiljsko šolo vselili nemški wehrmani, in če je bilo treba, tudi v navadni kmečki izbi ali pod kozolcem. Zavedala se je svojega poslanstva, pomena znanja... Zavedala se je tudi, v kakšnih krajih živi in izmed svojih učencev je (po pričevanju enega izmed njih) vsako leto izbrala enega, najrevnejšega, in od svoje učiteljske plače v celoti skrbela zanj. Po drugi strani pa seznam tistih, ki so prispevali sredstva za spomenik, pove, da jih zelo veliko živi in dela v Krškem.

— Bodoča devetletna osnovna šola bo razdeljena na tri cikle po tri razrede. V prvih treh bo delo zelo podobno delu v predšolskih zavodih, saj bodo dejavnosti potekale brez nepremakljivega urnika, brez šolskega zvonca, brez dosedanjega načina ocenjevanja (integrirani pouk). Dokončno odločitev o razmerju šolskih let med osnovno in srednjo šolo bo sprejel parlament.

— Ker še ni nove šolske zakonodaje, bo to vrzel premostil posebej sprejet nov šolski red, ki ga bodo šole dobile verjetno že do začetka šolskega leta 1990/91.

— Nova sistemizacija delovnih mest bo uvedena s 1. januarjem 1991. Dosedanji pravilniki ne bodo več veljali; kar ne bo določeno z novim zakonom, bo opredelila neposredno uporabna kolektivna pogodba. V vsakem primeru pa bodo potrebne korekcije osebnih dohodkov zaposlenih v šolstvu, saj so v nesorazmerju z ostalimi v Republiki Sloveniji.

— Štirinajstdnevnik »Prosvetni delavec« je postal centralno informacijsko glasilo, saj bo v njem vedno priloga Sekretariata za

vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo.

— Dr. Peter Vencelj, sekretar za vzgojo in izobraževanje, je sebe opredelil kot empirika; vse, za kar se bodo odločili, želi tudi preizkusiti, kako novost deluje. Tako bodo posamezne šole postale eksperimentalne za uvažanje novosti.

V Artičah sta se tega dne srečala preteklost

Peter Žigante: »Prihranek ni v tem, da svojo deželo degradiraš;

Nadaljevanje s 1. strani

je opredelil, da regija kot družbena celota predstavlja sicer različno razvito (po občinah), interesno in drugače pa povezano celoto s skupnimi cilji in težnjami. »Glede na družbeni proizvod izraža sekundarni sektor nadpovprečni delež predvsem na račun terciarnega, delež primarnega pa je le malo nad republiškim povprečjem. Krepi se sekundarni sektor, terciarni nazaduje močno, primarni pa malo manj (podatki za obdobje 1980—84).

»Glede tehnološke razvitosti industrije, je opredelil Žigante, mirno lahko trdimo, da je ta zastarela in da s svojo dejavnostjo nepotrebno prekomerno ogroža in onesnažuje okolje. Zaradi različnih stopenj razvitosti je težko iskati skupno strategijo varovanja okolja in skupne interese pri uveljavljanju zahtev po varovanju okolja ob načrtovanju posegov v regiji. Okolje je najbolj 'načeto' ob infrastrukturnih objektih in reki Savi. V Sevnici je industrijska cona sredi mesta, v Krškem je zrak včasih onesnažen do kritične stopnje, v Brežicah so najbolj onesnažene vode, nimamo rešenega problema regijske depozije komunalnih odpadkov, skladišče RAO je od zvezne ravni preko republiške preneseno na ramena regije in NEK... V takem stanju pričakujemo nove, velike posege v naš prostor.

V Posavju je predvidena izgradnja hidroenergetskih objektov na reki Savi, nove avtoceste, hitre železnice, velikega števila visokonapetostnih daljnovodov, magistralnega plinovoda, predvidene so agromelioracije na velikih površinah... Zato smo pri Medobčinski gospodarski zbornici za Posavje ustanovili (leta 1984) Programski svet za Krško polje, ki koordinira nastajanje desetih razvojnih programov. Te želimo pripraviti in uresničiti ob gradnji velikanskih infrastrukturnih objektov v našem prostoru.

Poiskali smo Petra Žiganteja, diplomirane biologa, ki je imel v občinskem izvr-

šnem svetu dosedanjega sklica na skrbi področje ekologije, in ga povprašali po podrobnejši predstavitvi problemov.

Ivan Mirt

šnem svetu dosedanjega sklica na skrbi področje ekologije, in ga povprašali po podrobnejši predstavitvi problemov.

Žigante: »Osnovni problem pri vsem skupaj je ta, da Republika Slovenija gleda na stvar vedno tako, kot da nam, Posavcem, nekaj daje. Sploh niso pripravljeni razumeti, da z razvojem Posavja razvijajo del SVOJE CELOTE, torej ne dajejo nekomu drugemu, ampak sebi.

To stališče se vidi že pri pristopu, predvidevanju posega v prostor pred graditvijo pretočnih hidroelektrarn. Posavje neposredno sploh ne potrebuje nobene HE. Se pa počutimo sestavni del Republike Slovenije in če ona potrebuje energijo iz teh elektrarn, smo pripravljeni sodelovati pri reševanju tega problema. Če pa Slovenija tega ni pripravljena tako razumeti in sodelovati pri celovitem razvoju naše regije (kot dela sebe), potem pač tudi mi nismo pripravljeni sodelovati pri reševanju problema. Z izgradnjo HE je treba poskrbeti za ceste v njihovi bližini in ne le za tiste, ki so fizično (neposredno) ogrožene.

Vpliv na talnico in Krakovski rezervat se ne sme kategorizirati »odbranaško«. Republika Slovenija mora biti zainteresirana za oboje in HE morajo omogočiti večnamensko izkoriščanje: šport, turizem... **Če naj dvonamensko rabo omogočijo, potem mora biti čim prej in čim bolj očiščena reka Sava.** Po drugi plati gre za vrsto mikroelementov, ki jih morata projektant in investitor zagotoviti in se jih ne ogibati, če naj celoten projekt uspe: lepša in boljša zasaditev, ureditev stikališč, prehodi preko jezov. Temu se skuša investitor sedaj ogniti.

Bojim se, da bo podoben pristop pri avtocesti in da se bo Republika Slovenija obnašala, kot da daje karkoli nekomu drugemu, ne pa sebi. Nujno moramo rešiti vse priključke, prečkanja, lokalne povezave. Ne na izračunih strokovnih podlag (prehod na

vsakih toliko kilometrov po lokalnih kriterijih.

Skozi Krakov je bil podarski režim pot in Na istem mestu je v talnice in gradnja prevažale nevarne snovi, polni svinca... Zaki biti absolutna. Najhujšemu kužemo pri tem, ko razrešiti tudi ostale stvari: povezavo Krškega mestom in Zidanim b. dovoliti, da nam postojne prometno gibanje in Pohanco pa SE. NJENA kot doslej, možno zamisliti! Sava že skušajo ogniti! Brez nja regionalna kaba meta med Celjem in kraj v Sloveniji, ki je loško in psihološko menjen in razvredno ima le svojo mesto Krško—Brežice) ter ograji še dobro in h Zagrebom. Bolniški drugega) so za te kr Brežicah in Novem cest težko dosegli.

Kako daleč pa je nica? Ni jih malo, ki žijo s tem, da je živ

Žigante: »Predlag planu sprejeta trasa študirana. Po podatkih še nihče nikoli prišel, tehnicistično.»

Krško in (v pe energetski bazen stavljata tudi nove te

Žigante: »Zaved morajo biti (RTP 40 pa nujno, da delajo do. Če so dovolj v gozdove in posek meri. S tem bi lahko ščitili vsaj majhne dela, žal pa s temi pr dela električarjev vz nimajo kadrov, opr da je problem bolj v vsako ceno.»

Plinifikacija naj mov in trenutno jo

Žigante: »Če ka prostor pomeni eko je to izgradnja plin uporabniki lahko k na hitrost njegove gr — po liniji najman da potrebnih sredst plinu pač odpoveda problem marsikje la tako, da bi k njego

NAŠ GLAS

temelnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informacije št. 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila, pojasnila ali strokovna gradiva, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod te-mi besedili podpisani.

NAŠ GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE. Izdaja: Indok center skupščine občine Krško — Naklada: 2100 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, Telefon: (0608) 31-768 — Grafična priprava DIC, tozd Grafika, Novo mesto — Tisk: Tiskarna Novo mesto — Glasilo je oproščeno

vsakih toliko kilometrov ali št. vozil), ampak po lokalnih kriterijih.

Skozi Krakov je treba urediti vodnogospodarski režim poti in prehode za žabe, ribe... Na istem mestu je v načrtu strogo varovanje talnice in gradnja avtoceste, kjer se bodo prevažale nevarne snovi, dvigali izpušni hlapi, polni svinca... Zaščita pred tem bi morala biti absolutna. **Najhujši problem pa pričakujemo pri tem, ko bo treba ob avtocesti razrešiti tudi ostale prometne zanke v regiji:** povezavo Krškega z Zagrebom, Novim mestom in Zidanim Mostom. Ne bomo smeli dovoliti, da nam postane most v Krškem še ožje prometno grlo, cesta skozi Dolenjo vas in Pohanco pa **ŠE BOLJ PREOBREMENJENA** kot doslej, čeprav si je to le težko možno zamisliti! Savski obvoznici se namreč že skušajo ogniti! Brez te obvoznice se sedanja regionalna kaže kot logična »žrtev« prometa med Celjem in Zagrebom. Dolenja vas, kraj v Sloveniji, ki je najbližji NEK, je sociološko in psihološko z njo tudi najbolj obremenjen in razvrednoten. Logično bi bilo, da ima le svojo mestno ulico (v somestju Krško—Brežice) ter ob avtocesti v žičnati ograji še dobro in hitro cestno povezavo z Zagrebom. Bolnišnične zmogljivosti (če nič drugega) so za te kraje najbližje v Zagrebu, Brežicah in Novem mestu, sedaj pa so zaradi cest težko dosegljive.«

Kako daleč pa je uresničitev hitre železnice? Ni jih malo, ki se (kljub vsemu) tolažijo s tem, da je živi ne bodo dočakali...

Žigante: »Predlagana in v republiškem planu sprejeta trasa železniške proge ni nastudirana. Po podatke o talnici, naseljih... ni še nihče nikoli prišel, torej je vso to snovanje tehnicistično.«

Krško in (v perspektivi) Posavje bo energetski bazen Slovenije, to pa predstavlja tudi nove težave...

Žigante: »Zavedamo se, da daljnovodi morajo biti (RTP 400/110 kV že imamo), ni pa nujno, da delajo maksimalno možno škodo. Če so dovolj visoki, gredo lahko čez gozdove in posek ni potreben v tolikšni meri. S tem bi lahko pred iztrebljanjem zaščitili vsaj majhne gozdove. To se po svetu dela, žal pa s temi predlogi posegamo v način dela električarjev vzdrževalcev. Za tako delo nimajo kadrov, opreme, izkušenj in mislim, da je problem bolj v tem kot v varčevanju za vsako ceno.«

Plinifikacija naj bi rešila vrsto problemov in trenutno jo imamo pred vrati...

Žigante: »Če kateri koli veliki poseg v prostor pomeni ekološko izboljšanje, potem je to izgradnja plinovoda. Vsi potencialni uporabniki lahko kot sofinancerji vplivajo na hitrost njegove gradnje. Žal pa so nekateri — po liniji najmanjšega odpora — sklenili, da potrebnih sredstev nimajo in da se bodo plinu pač odpovedali. Prepričan sem, da bi ta problem marsikje lahko rešili ali premostili tako, da bi k njegovemu reševanju skušali

pritegniti še koga. Na zadnjem uradnem sestanku o tej problematiki so od plinifikacije odstopili SOP, Asfaltna baza in gramoznica, Kovinarska. Saj vemo, da denarja ni. Kdor ga nima, pač ne bo mogel takoj plačati, ne sme pa zaradi tega akcije zavreti že kar v korenu.«

Kmetijska zemlja je varovana, kmetijstvo pa z ekološkega stališča sploh ni nedolžno...

Žigante: »Da, že vsi predvideni hidromelioracijski ukrepi nimajo z vseh zornih kotov obdelanih strokovnih podlag. To je rezultat preintenzivne zaščite kmetijskih zemljišč. Po logiki kmetijcev je treba zemljo, ki je opredeljena kot kmetijska in kot taka tudi varovana, nujno tudi nenehno izboljševati — dvigati njeno proizvodno sposobnost. Če se od kmetijskega zornega kota vrnemo k prostorske- mu, vidimo, da je taka hidromelioracija pogubna predvsem za naš obkrakovski del. Kmetijci in gozdarji se bodo morali dogovoriti, kaj je kmetijsko in kaj gozdarsko. Doslej so bili namreč kmetijci nasproti gozdarjem v nadrejenem položaju, gozd pa je vsaj toliko pomemben kot kmetijsko zemljišče. **Ne gre le za Krakov, tu so še Črna mlaka, gozdiki, gozdni robovi, grmičevje... Pomembno je, da na odprtih površinah ne napravimo novega Vipavskega polja:** ravne čistine, namenjene kmetijstvu, ki pa je strašno ranljiva.

Ne smemo narave prilagajati našim potrebam, ampak naše potrebe naravi!

Ravno tako delamo napako pri črpanju gramoza: samo zaradi tega, ker vnaprej ne verjamemo svoji vestnosti in temu, da bomo izpraznjene gramoznice na desnem bregu resnično dosledno sanirali, jih selimo na levi breg reke Save. S tem se odpovedujemo kakovostnemu gradbenemu materialu, hkrati pa bi z zelo načrtnim delom lahko te površine vrnil kmetijstvu. Mi pa že vnaprej nismo pripravljeni ničesar storiti za popravilo nastale škode. Gramoz bi lahko še vedno črpali do določene globine (ne pretirane) in jame nato zapolnili. Celotno talnico bi lahko bolje zaščitili z debelejšo plastjo nasute zemlje. Ob gradnji avtoceste bi lahko zagotovili več zemlje, kot je je danes na pesku. Žal pa izkušnja kaže, da za sedaj obsoječe luknje po Krškem polju skrbimo kaj slabo.«

Od gramoznih jam do deponije odpadkov misel kaj hitro preskoči...

Žigante: »Čim prej se moramo dogovoriti in odločiti, ali bo regionalna deponija odpadkov smiselna in ekonomična. Trdim, da če bo regijska, naj ne bo le deponija, pač pa ji moramo dodati tehnologijo: predelavo, sortiranje... V tem primeru bomo potrebovali bistveno manj prostora za čisto deponiranje. V to morajo posavske občine čim prej ugrizniti. Doslej smo že dvakrat dali pobudo in pripravili grobo projektno nalogo ter oceno stroškov tja do izvedbe. Vsaj glede lokacije deponije se bo morala regija čim prej odločiti.

Za poslastico sem na koncu pustil še vprašanje **ekološke table**. Ta ni ekološki problem, saj zaradi nje ne bo onesnaženje nič drugačno, kakor je. Sem pa optimist in mislim, da bomo do nje prišli. Idejni projekti so pripravljeni, to je del javnega obveščanja, zato mora biti vse strokovno. Doslej smo se vedno slepili s tem, da v Krškem podatke imamo, nimamo pa dobrega načina obveščanja. Zato so delegati skupščinskih zborov pač zahtevali najbolj neposreden način: javno tablo. Žal pa so spoznanja taka: sprotno zajemanje strokovno dodelanih podatkov je možno samo iz NEK, nismo pa organizirani, nimamo kadrov in nismo opremljeni z merilnimi instrumenti, ki bi nam dajali podatke o kakovosti zraka, emisijah, hrupu, da bi bili ti absolutno primerljivi z zakonskimi določili (minimalnimi in maksimalnimi vrednostmi).

Samo nabava teh instrumentov — brez službe, ki bi jih oskrbovala in opravljala vse drugo, od izračunov do predvidevanja ukrepov — predstavlja strošek preko 500.000 DEM. Po mojem je v tem osnovni vzrok, da ekološka tabla še ni zaživela, in to bi morali javnosti povedati.

***geomorfologija** — nauk o oblikah in spreminjanju zemeljskega površja

****primarni sektor** — vse, kar daje zemlja: kmetijstvo, gozdarstvo, rudarstvo
sekundarni sektor — predelava: industrija, gradbeništvo, proizvodna obrt
terciarni sektor — servisne dejavnosti: gostinstvo, promet, komunala, storitvena obrt

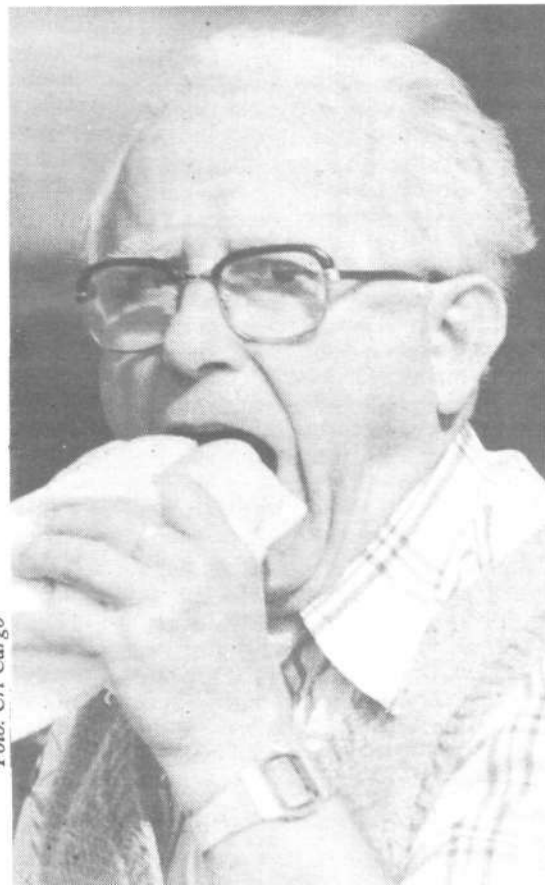

Foto: Črt Čargo

NAŠ GLAS

Mandatar Mikeln je vrnil mandat

Potem ko je na volitvah mandatarja za sestavo IS (11. junija) Silvana Mozer odstopila od kandidature in je bil drugi kandidat, Miroslav Mikeln, izvoljen za mandatarja s 64 glasovi navzočih (ob 11 vzdržanih), je bilo nekako čutili pričakovanje, da se krška dolga plovba k občinski vladi vendarle bliža koncu. Miroslav Mikeln, magister veterine in načelnik Medobčinskega inšpektorata posavskih občin, je 21. junija predstavil svoj predlog 12-članskega izvršnega

sveta. Po objavi volilnih izidov, po katerih so dobili: Miroslav Mikeln 55, Franc Češnovar 54, Franc Bogovič 58, Stanislav Čuber 50, Ivan Molan 50, Silvana Mozer 28, Breda Simončič 35, Danilo Siter 46, Bojan Špan 42 in Andrej Špiler 54 glasov, je bilo v skupščinski dvorani slišati ploskanje, ki je najbrž pomenilo, da smo končno le dobili vsaj večino IS, če že ne celega; potrebnega števila glasov (32) namreč nista dobila le dva kandidata. Na presenečenje navzočih pa se je mandatar zahvalil za zaupanje in vrnil mandat. »Nisem se hotel ženiti z nevesto, ki bi mi jo drugi izbrali,« je bil njegov edini kmentar.

Postopek za sestavo IS se bo tako 9. julija znova (tretjič) začel.

Miroslav Mikeln

Prispevna stopnja do konca septembra

Najbolj vroča je bila 11. junija vsekar razprava ob sprejemanju odloka o prispevnih stopnjah za financiranje družbenih dejavnosti v občini.

Razvnela se je ob vprašanju, do kdaj naj bi sprejeti odlok zagotavljal financiranje. Veliko pristašev je imel predlog, da naj bi to bilo do 31. 7. Delegatka iz družbenih dejavnosti je zagovarjala daljši rok, t. j. 31. 12., češ da je njihova dejavnost predpisana z zakonom in je ni mogoče izvajati v takih negotovih pogojih. Drugim se je zdel ta rok predolg, ali kot je rekel eden od delegatov zbora krajevnih skupnosti: Nihče nima pravice zahtevati zagotovitve socialne varnosti do konca leta. Bivši in sedanji delegat v zboru združenega dela je spomnil na sklep, sprejet v skupščini prejšnje sestave (30. marca), da naj IS poišče dodatne možnosti za razbremenitev gospodarstva, če to ni možno, pa napravi analizo programov družbenih dejavnosti in ko bi te programe racionalizirali, bi se lahko odločali o znižanju prispevnih stopenj. Delegatka DPZ je ob tem predlagala, da bi razpravo o družbenih dejavnostih uvrstili v delovni program skupščine, vendar o tem predlogu na-

zvoci niso sklepali. Še se je oglasil nekdo, ki se je strinjal, da se družbene dejavnosti predstavijo v skupščini, kot je predlagala delegatka s tega področja, ampak da to storijo pred 31. 7., preden bo sprejet nadaljnji sklep o prispevnih stopnjah. Za pojasnilo Antona Šulca iz komiteja za družbene dejavnosti, da bo v kratkem sprejet republiški omejitveni zakon, s katerim bo treba v primeru neskladja občinski odlok uskladiti ne glede na sprejeti datum njegove veljavnosti, se je malokdo zmenil.

Razprava je dobila mirnejši tok potem, ko je delegatka liberalcev predlagala amandma, da naj bi odlok veljal do 30. 9. Na ločenih glasovanjih sta ZZD in DPZ sprejela predlagani amandma in odlok, ZKS pa šele po usklajevanju.

Tako bo torej odlok o 8,99-odstotni stopnji prispevkov iz osebnega dohodka za občinski del programov družbenih dejavnosti v rabi od 1. 7. do 30. 9. letos.

Tajniki skupščinskih zborov

Delegati ZZD in ZKS so za svoja tajnika imenovali Jožeta Šelerja in Ivanka Planinc, medtem ko bo naloge tajnika DPZ opravljal Živko Šebek, sekretar občinske skupščine, kar je v skladu z določili skupščinskega poslovnika.

Komisija za družbeni nadzor

V komisijo za družbeni nadzor je skupščina 21. junija imenovala Marijo Grojzdek, Ido Novak-jerele, Marjanco Mlinarič, Andreja Zupančiča, Jerneja Žarna, Vinka Frica in Ivana Srpičiča.

Videm: ne samo širitev, tudi ekološka sanacija

Na skupščinskih klopeh je bil 11. junija tudi osnutek sprememb in dopolnitev občinskih planov; spremembe je predlagalo podjetje Videm, ki potrebuje prostor za uvajanje novih tehnoloških rešitev. Sprejetje predlaganih sprememb bi bilo pogoj za nadaljnje postopke, ki bi podjetju Videm omogočili razširitev na območje med sedanjo mejo tovarne in prodajalno plina, Savo in železnico. Vsi skupščinski zbori so osnutek sprejeli in obenem tudi sklep o 30-dnevni javni razpravi, v kateri se morata — na zahtevo delegatov — poleg sprememb planov obravnavati tudi program ekološke sanacije Vidma in vprašanje bazena ob tovarni.

Odločitev o spremembi planov za potrebe golf igrišča odložena

Predlog sprememb in dopolnitev srednjeročnega in dolgoročnega občinske-

ga plana, ki je bil pripravljen za skupščinsko obravnavo 11. junija, so delegati po krajši razpravi umaknili z dnevnega reda. Osnutek teh sprememb, ki zadevajo turistično—rekreacijski kompleks Obrh in grajsko območje v KS Kostanjevica ter izvajanje komasacij, je namreč obravnavala skupščina v prejšnji sestavi in delegati novega sklica niso hoteli sprejeti odločitve o predlogu s pojasnilom, da ne poznajo osnovnega dokumenta, ki se spreminja.

— dolg na področju stanovanjske dejavnosti znaša 6.060.000,00 din od skupnega zneska 8.560.000,00, to je kredita, ki ga je junija 1989 najela Samoupravna stanovanjska skupnost in ki mora biti vrnjen do konca letošnjega leta;

— dolg za področje komunalne dejavnosti znaša 562.500,00 din — od skupnega zneska posojila 750.000,00 din;

— cestna dejavnost ima 1.267,90 din dolga od posojila, najetega v letu 1986; 750.000,00 din kredita, najetega preteklo leto za sanacijo cest po neurju, bo vrnila Skupnost za ceste Slovenije (sedaj Republiška uprava za ceste).

O zadolženosti proračuna za področje družbenih dejavnosti:

Ker so bila sredstva, ki so se razporejala za namene splošne proračunske porabe, vseskozi omejena z družbenim dogovorom o splošni porabi na ravni občin v Sloveniji in ker je bila višina proračuna regulirana z odstopljenim prometnim davkom, ki je v pristojnosti republike, iz proračuna dejansko ni bilo možno financirati prav nič drugega kot redno dejavnost organov in organizacij, ki so prejeli sredstva iz tega dela proračuna. Zato tudi ni bilo možno kakršnokoli zadolževanje. Izjema je kredit, ki je bil za sofinanciranje gradnje objekta UNZ—OŠTO leta 1987 najet pri Narodni banki Jugoslavije — Vojnem servisu Beograd pod zelo ugodnimi pogoji v skupni višini 225 milijonov tedanjih din oziroma 22.500 konvertibilnih din. Tromesečna anuiteta znaša 1.125 din in je ostalo za odplačilo še 10 anuitet oziroma 11.250 din.

Na področju družbenih dejavnosti ni odprta nobena investicija, ki bi jo financirali iz občinskega programa. Zato tudi ni razlogov, da bi imeli v ta namen potrebo po zadolževanju proračuna, prav tako tudi za druge potrebe teh dejavnosti ne.

3. Dom upokoencev

Formalni investitor tega objekta je Samoupravna stanovanjska skupnost s 40 % lastne udeležbe od prodaje sedanjega doma, 60 % pa naj bi prispevala SPIZ Slovenije. Dela so se začela junija lani, v tem času so uporabili vse možne rešitve za začasno pokrivanje že opravljenih del. Kljub večkratnim poskusom niso uspeli pri SPIZ spremeniti vrstnega reda novogradenj domov v Sloveniji, zato je bila nadaljnja gradnja doma upokoencev ustavljena. Da pa se ne bi delala materialna škoda, ker objekt ni pod streho, je bilo nujno najti finančno rešitev. Izvajalec je ponudil kreditno kredit v višini 23.000.000,00 din s 47-

Odgovori na vprašanja delegatov

Savaprojekt kot načrtovalec rabe prostora

Martin Češnovar, delegat SDZS v družbenopolitičnem zboru, je menil, da bi morali zagotoviti kontinuiteto dela med prejšnjimi in sedanjimi skupščinskimi zbori. Zato je zahteval, naj strokovne službe vseh zborov naredijo seznam postavljenih delegatskih vprašanj v času delovanja prejšnjih zborov ter priložijo odgovore nanja in oceno, ali so bili delegati z odgovori zadovoljni ali ne. Nato je postavil še tale vprašanja:

1. Na osnovi katerega občinskega dokumenta in predpisa je Savaprojekt Krško dobil pooblastilo za načrtovanje prostora v občini Krško?

2. Kateri prostorski dokumenti so bili naročeni pri Savaprojektu od leta 1986 do sedaj, kdaj, po kakšni ceni v DEM in kdaj bi ti projekti morali biti realizirani oziroma so bili realizirani?

3. Ali je bil Savaprojekt ustrezno strokovno usposobljen za prostorsko načrtovanje (enota, ki se ukvarja s prostorskim načrtovanjem) v času dajanja pooblastila za načrtovanje prostora ter kakšne strokovne kadre ima danes?

Izvršni svet odgovarja, da je Savaprojekt (točneje: IGM Sava) za prostorsko načrtovanje pooblastila skupščina 22. 4. 1977 s posebnim sklepom, ki je temeljil na določilih Zakona o urbanističnem planiranju. Isti zakon je tudi omogočil, da je Savaprojekt dobil pooblastilo za izdelavo lokacijske dokumentacije in zazidalnih načrtov. Za vse te naloge, pravi Izvršni svet, je bil Savaprojekt tedaj ustrezno strokovno usposobljen. Današnja kadrovska zasedba pa je taka: od 30 diplomiranih inženirjev, kolikor jih ima Savaprojekt, se jih 18 stalno vključuje pri izdelavi prostorskih dokumentov. Z izdelavo prostorske dokumentacije se ukvarjajo: 3 dipl. inž. arhitekture, 2 inž. gradbeništva (od tega 1 komunalne smeri), 1 dipl. inž. gradbeništva, 1 dipl. inž. geodezije, 1 dipl. inž. strojništva, 1 dipl. biolog in 5 tehnikov različnih profilov. V odgo-

vor na 2. vprašanje je Izvršni svet delegatom posredoval pregled naročenih prostorskih dokumentov po letih od 1986 dalje, skupaj z datumi plačila in vrednostjo v DEM. Ta znaša za 5 let (vključno z letošnjim) okroglo 1.300.000 DEM. Sklad stavbnih zemljišč — dodaja na koncu Izvršni svet — je naročene prostorske dokumente realiziral v postavljenih rokih.

Investicije in dolgovi

Branko Vodopivec, delegat v zboru krajevnih skupnosti, je prosil za odgovor o zadolženosti Sklada stavbnih zemljišč in proračuna (vključno z delom za gospodarsko infrastrukturo in družbene dejavnosti) glede na velike investicijske posege, ter o gradnji zdravstvenega doma in doma upokoencev.

Odgovore, ki sledijo, je pripravil Izvršni svet.

1. Sklad stavbnih zemljišč

Sklad stavbnih zemljišč je imel v preteklih letih vgrajeno v svojo poslovno politiko, sprejeto v upravnem odboru, v soglasju z izvršnim svetom in potrjeno v skupščini občine orientacijo, da se za izvrševanje svojih nalog lahko zadolžuje do višine 25 % predvidenih prilivov v tekočem letu. V letošnjem letu se predvideva priliv iz nadomestila in prometa v višini 100.316.377,00 din.

Obveznosti iz kratkoročnih in dolgoročnih kreditov, katerih zapadlost se predvideva v letošnjem letu (kratkoročni krediti so praviloma odpoklicni), znašajo 11.462.170,00 din, kar pomeni, da zadolženost sklada znaša 11,43 %.

2. Proračun

Zadolženost občinskega proračuna na področju gospodarske infrastrukture je takale:

odstotno obrestno mero, za zavarovanje vračila kredita pa zahteva 8 bianco podpisanih akceptnih nalogov in eno bianco podpisano menico z menično izjavo. Po vsestranski proučitvi problematike je izvršni svet sklenil, da se ta kredit v navedeni višini in pod navedenimi pogoji najame, sredstva se namenijo za pokrivanje že izvršenih, toda ne plačanih del, za stroške zaustavitve in ponovnega zagona ter stroške dokončanja del do III. gradbene faze (pod streho).

4. Zdravstveni dom

Osnovni dokument za izgradnjo Zdravstvenega doma Krško je Samoupravni sporazum o temeljih plana Občinske zdravstvene skupnosti za obdobje 1986—1990, ki so ga sprejele samoupravne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Projekt doslej ni bil realiziran, ker za gradnjo ni bilo mogoče zbrati denarja. Že po letu 1985 ni bilo več možnosti, da bi se sredstva zbirala preko prispevne stopnje, referendum za samoprispevek občanov ni uspel. Leta 1986 je bil sklenjen poseben samoupravni sporazum za združevanje sredstev delovnih organizacij in delov-

nih skupnosti iz dela čistega dohodka; na ta način se je zbralo za 17.114 konvertibilnih din, kar pa je bilo do lani že porabljeno za pridobitev prostorov Centra za socialno delo (to je predvideval tudi sporazum), recenzijo načrtov za ZD in nabavo medicinskih instrumentov. Tudi solidarnostno združevanje v dolenski regiji je bilo nerealen vir, saj ta pot ni mogla biti uspešnejša kot v občini. Sredstva amortizacije ZD in Lekarne pa dejansko niso omembe vredna. Tako sta ostala še dva vira: Sklad stavbnih zemljišč občine Krško in odprodaja obstoječih objektov.

Skład stavbnih zemljišč je doslej že prispeval sredstva za projekte ZD, spremembo namembnosti zemljišča, investicijski program, inženiring, izvedbo komunalne opremljenosti zemljišča ter izdelavo strokovne presoje in možnosti razširitve Zdravstvenega doma na sedanji lokaciji kot alternative povsem novi nadomestni gradnji.

Vrednost investicije za izgradnjo Zdravstvenega doma in Lekarne na novi lokaciji je ocenjena na 63 milijonov K din (9 milijonov DEM), ki pa jih iz zgoraj omenjenih možnih virov ni mogoče zagotoviti, zato tudi odločitve o začetku gradnje ni mogel nihče prevzeti.

Kdo naj pomaga Srednji šoli

Vinko Fric, delegat v zboru združenega dela, je predlagal, naj delegati dobijo Poslovník za delo skupščine, in zahteval pojasnilo, zakaj se dosedanja Izvršni svet ni zavzel za razrešitev problemov Srednje šole Krško, kot je bilo dogovorjeno.

Odgovor izvršnega sveta:

»Srednja šola Krško, kot vse druge šole usmerjenega izobraževanja, ima že od ustanovitve SIS dalje zagotovljen sistem financiranja na republiški ravni (prej Izobraževalna skupnost Slovenije, od 1. 1. 1990 pa republiški proračun). V tem sistemu jim je zagotovljeno financiranje celotnega programa (dejavnost in materialni pogoji).

Vodstvo Srednje šole Krško je večkrat seznanilo predsednika Skupščine občine Krško in Izvršni svet s svojo problematiko (uskajevanje OD, težnja po odcepitvi proizvodnih delavnic od šole, materialni pogoji šole, investicijsko vzdrževanje, izgradnja nove šole). V okviru naših pristojnosti in možnosti je bila šoli nudena pomoč.

Na zadnjih razgovorih pri predsedniku SO Krško, kjer so bili prisotni poleg

predstavnikov šole tudi nekateri člani izvršnega sveta (sestaneč je bil 22. marca 1990), pa je šola predstavila svojo problematiko, ki je vezana na opravljanje zaključnih izpitov iz prakse. Pri tem je bil govor o pomanjkljivi opremljenosti šole z nekaterimi stroji in materiali. Da bi to odpravila, bi takoj potrebovala ca 100.000 DEM (stroji in oprema so iz uvoza). Tedaj je bilo dogovorjeno, da se organizira sestaneč z nekaterimi vodilnimi delavci iz gospodarstva, za katere šola izobražuje kadre, da bi skupaj ugotovili možnost razrešitve problema, saj občina teh sredstev nima. Sestaneč je sklical tedanji predsednik Skupščine za 4. april 1990. Večina vabljenih je udeležbo na sestanku opravičila, tako do sestanka ni prišlo. Kot je razvidno, se je vse to dogajalo tik pred iztekom mandata funkcionarjev Skupščine občine in Izvršnega sveta, ki so v razgovorih sodelovali. Zato bi bilo v tem trenutku težko reči, komu je naloženo razreševanje pereče problematike Srednje šole Krško.«

Vinko Fric s tem odgovorom ni bil zadovoljen. Meni, da bi morali sedanji člani izvršnega sveta kljub vsemu svoje delo opravljati še naprej, saj jih je za to pooblastila skupščina, in predlaga, da se razgovori o Srednji šoli nadaljujejo.

Odlok o nadomestilu za razlaščena stavbna zemljišča

Marjan Arh, delegat v zboru krajevnih skupnosti, je predlagal, da se spremeni odlok o nadomestilu za razlaščena stavbna zemljišča.

Odsek za upravno-pravne zadeve je bil seznanjen s konkretnim predlogom KS Leskovec za spremembo 2. člena tega odloka in meni, da bi bilo potrebno predlog temeljito proučiti, ugotoviti njegove vsestranske učinke, ker gre za bistveno spremembo, omogočiti tudi drugim delegatom razpravo o osnutku spremembe in odlok sprejeti v dvofaznem postopku. Obljubil je še, da bo svoje stališče o predlaganih spremembah posredoval Izvršnemu svetu v 30 dneh.

KS Dolenja vas hoče odgovore na svoja vprašanja

Branko Vodopivec, delegat SKZ v dužbenopolitičnem zboru, sprašuje, zakaj izvršni svet še ni odgovoril na vprašanja, ki jih je KS Dolenja vas zastavila v odprtem pismu dne 1. februarja 1990.

Izvršni svet: »Pismo KS Dolenja vas je bilo naslovljeno na Skupščino občine Krško, o njegovi vsebini je tedanji predsednik SO seznanil IS, ki je zahteval KS (ne vprašanja!) proučil in ugotovil, da so take narave in zahtevnosti, da je reševanje večine od njih v pristojnosti republiških institucij in območnih skupnosti, zato je nekatera od njih odstopil njim v razreševanje (trajno odlagališče RAO, zgraditev nadvoza čez železniško progo, zgraditev perona na železniški postaji, odstranitev zračnih elektrodistribucijskih omrežij ter zahteva po kabliranju in postavitvi trafo postaje v vaseh Dolenja vas in Libna). Tudi za druge zahteve krajevne skupnosti je potrebna širša presoja in pridobitev virov finančnih sredstev, ki so glede na zahteve ogromna in je njihova realizacija zelo vprašljiva.

Na nekatera vprašanja je KS Dolenja vas že dobila odgovor direktno od M-Agrokombinata Krško in nekdanje SKIS Krško (trgovina, pločniki).«

Ko bodo znani odgovori na vse zahteve, pravi izvršni svet, bo z njimi seznanjena krajevna skupnost Dolenja vas.

Dr. Stane Sunčič (Foto: Dušan Barbič)

Še o varovanju orožja

Stane Sunčič, delegat v zboru krajevnih skupnosti, je načel problem varovanja skladišča orožja in streliva TO: koliko časa in denarja smo za to porabili, kdo je kriv, da je ta problem sploh nastal; če je to JLA, naj se odnosi z njo začasno zamrznejo. Predlagal je, naj se skupščina zahvali vsem, ki to varovanje opravljajo.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije
Občinski svet Krško

Številka: 80-6/90
Datum: 5. 6. 1990

Predsedstvu Skupščine občine Krško
Vodstvu strank v občini Krško

Zadeva: Klic k razumu in strpnosti

Razumemo, da je v večstrankarskem sistemu zelo težko sestaviti primeren izvršni svet, s katerim bi bili zadovoljni vsi. Zato tudi ne želimo nič vsiljevati ali idealizirati. Opozarjamo pa vas na odgovornost do volilcev, ki so na svobodnih volitvah zaupali strankinemu programu ali pa posamezniku in vam s tem dali mandat za najboljše možno reševanje zapletenih, v nekaterih primerih tudi kritičnih razmer. Zato vas pozivamo k razumu

in strpnosti. Izvršni svet je strokovno telo vaše (naše) skupščine, ki bo preko komitejev in resorjev pripravljalo in izvajalo sklepe občinske skupščine.

Nakopičenih težav tako v gospodarstvu, v družbenih dejavnostih, v infrastrukturi je zelo veliko. Te pa kličejo k hitrim rešitvam ali vsaj k razreševanju. Torej ni kaj čakati! Pozabite na želje posameznikov in začnite razmišljati v imenu 28.000 prebivalcev naše občine. Brez strokovno sestavljenega izvršnega sveta si ne znamo predstavljati učinkovitih ukrepov, s katerimi bi v okviru zakonskih prisojnosti lahko rešili, kar se rešiti da.

Nekaj podjetij je kljub dobrim in perspektivnim programom praktično pred stečajem, družbene dejavnosti ne vedo, kaj bo z njimi, saj ni rešeno financiranje občinskega dela programa (obstoječi odlok velja do 30. 6. 1990), brez rešitev so nekateri prostorski posegi, ki so vezani na spremembo družbenega plana.

Nismo stranka, smo pa močna politična sila (sklicujemo se na 7.300 članov), ki ima pravico in dolžnost poklicati odbornike k razumu in strpnosti.

Lep pozdrav!

Predsednik:
Jože Černoša

DEMOS — Združena opozicija Krško

Svobodni sindikati Slovenije
Občinski odbor Krško

Predsedniku

K pismu Zveze svobodnih sindikatov (občinskega sveta Krško) je potrebno dodati vsaj nekaj misli.

Sindikati in drugi svobodnjaki so si 5. junija 1990 vzeli pravico in dolžnost poklicati nas k razumu in strpnosti. Postavlja se vprašanje, kje je bila ta močna politična sila (kot se sama imenuje) do danes in zakaj ni pozivala k razumu vsaj 15 let prej, saj se nam tako ne bi bilo potrebno danes ukvarjati z golo existenco in bi lahko imeli bistveno višji življenjski standard, ne le posamezniki, ampak tudi družba kot celota.

Sprememba imena očitno res ni dovolj za vsebinske spremembe v načinu dela, saj se sindikat s svojo pokroviteljsko vlogo še vedno počuti kot podaljšana roka bivše ZK. Menimo, da je namen pisma še dodatno dezinformiranje in manipuliranje z ljudmi. Da si to pravico in dolžnost jemljejo »SVOBODNI« sindikati, od katerih so največ pričakovali ravno tisti člani, ki so v teh zapletenih in kritičnih razmerah najbolj prizadeti in hkrati najmanj krivi za situacijo, v kakršni smo sedaj, je naravnost mizerno.

Vodje strank, združenih v DEMOS Krško, razumemo vaš dopis kot direkten napad na naša stališča, na odločenost, da hočemo novo politiko, in na našo pravico do sodelovanja pri odločanju.

Zakaj nas kličete k razumu in strpnosti? Ali pri nas in v skupščini vladata nerazum in nestrpnost? Razumemo vas, da potrebujete vladno, mi vsi jo potrebujemo, vendar to ne pomeni, da moramo sprejeti kakršno koli vladno. Končno je prišel čas, ko smo lahko tudi proti in ne samo za. Nekateri, ki imajo polna usta demokracije, trga, parlamentarnega in strankarskega sistema, pa v svojih razmišljanjih in dejanjih ostajajo tam, kjer so vedno bili — na Balkanu, v svetu enoumja in ene same »svete« resnice, kjer biti drugačen pomeni nekaj slabega, kjer je misliti drugače greh, kjer odločati se drugače pomeni izdajati »svetle« interese in postati izdajalec naroda. Realnost, v katero ste in so nas pripeljali in v kateri moramo živeti, vedno bolj potrjuje dejstvo, da »edina resnica«, na katero ste prisegali, postaja vedno večja laž, s tem pa se potrjuje, da je tisto, kar ste vi imeli za laž, lahko tudi resnica.

Iz tako imenovanega »klica k razumu« veje cel kup očitkov. Ne vemo, komu so namenjeni! Kdo si ne želi strokovno sestavljenega IS? Menimo celo, da je poleg strokovnosti zelo pomembna tudi osebnost vsakega posameznika, saj bodo le tako lahko usklajeno delovali in reševali, kar se še rešiti sploh da, kot navaja sindikat.

Mogoče smo krivi zato, ker mandatar ni sestavil vlade, o kateri naj bi se izrekli delegati skupščine. Sestaviti in predstaviti vladno je bila vsekakor njegova naloga in to, da se je umaknil, je bila njegova odločitev.

Res pa je, da nismo hoteli sodelovati v marionetni vladi, kjer bi prevladovala stare in preizkušene metode dela, v vladi, nad katero bi bila senca »velikih« malih moč.

Za dosedanje delo v politiki so značilni nizka morala in tajni posli, delegatski sistem pa je bil izigran in spremenjen v kuliso za izigravanje samoupravljanja. Da delegati ne bodo

Foto: Črt Čargo

še naprej samo pasiven opazovalec tistega, kar se dela v njihovem imenu, se stranke Demosa tudi nismo strinjale s sestavo IS, ki jo je predlagal bivši mandatar, čeprav želite javnosti prikazati ravno nasprotno. So ljudje, ki bi, kot kaže, svojo pot nadaljevali, kot da se ni nič zgodilo.

Menimo, da resnično ni več časa za opozarjanje, kot to počne sindikat (to so do sedaj počeli tisti, ki so imeli najboljše družbeno-ekonomski položaj), temveč za trdo delo.

Kritika naj bo v bodoče argumentirana in opremljena z imeni in priimki, ne pa taka kot do sedaj, da so bili za vse nepravilnosti krivi vsi, predvsem pa tisti, ki niso imeli nobene možnosti resnično vplivati na take dogodke.

Ne razumite nas napak, toda ne potrebujemo vas, da bi nas učili politike. Vi ste svojo

politično pot že zavozili, mi pa bi se radi učili od pametnejših. Res pa je, da bomo upoštevali tudi izjemno bogastvo napak, ki ste jih počeli v preteklosti tudi vi in ostale družbenopolitične organizacije.

Sklicevati se na 7300 članov vaše organizacije — brez razgovorov, sestankov in drugih oblik kolektivnega dela je za nas izredno vprašljivo, saj so v vaši organizaciji zaenkrat še tudi člani naših strank.

Z željo, da bi pri vključevanju v politiko imeli v prihodnje več takta, razuma in strpnosti, vas lepo pozdravljamo!

Milan Venek — Zeleni
Danilo Siter — SKD
Tone Koršič — SKZ
Igor Avsec — SDZS

Metod Šonc, član SDZS in krški delegat v zboru občin Skupščine Republike Slovenije (Foto: Matjaž Kostrevc)

Socialdemokrati so izvolili novo vodstvo

Okoli 30 članov krške podružnice SDZS se je 14. junija zbralo na volilnem zboru v veliki sejni dvorani SO Krško. Izvolili so novo 11-člansko predsedstvo. Dosedanjega predsednika Igorja Avsca je tako zamenjal dipl. psiholog Miha Rostohar, člani predsedstva pa so postali Tone Bučar, Stane Dvoršek, Dušan Vladič, Anton Jenžur, Mirko Arh, Metod Šonc, Martin Češnovar, Cvetka Suša, Marjan Jordan in Stane Žigante.

Tisti član stranke, ki je predlagal, naj v vodstvu ne bodo ljudje, ki so že prej delovali v kakšni organizaciji, t. j. v Zvezi komunistov (češ da to stranki jemlje ugled), je ostal osamljen. Drugi udeleženci zбора so se namreč strinjali s svojim gostom dr. Jožetom Pučnikom, predsednikom SDZ Slovenije in predsednikom Demosa, da so poprejšnje izkušnje lahko samo dobrodošle in da je edino pomembno, ali tak član sprejema program stranke ter je pripravljen delati zanj. To je po njegovem mnenju treba imeti v mislih sedaj, ko komunistični blok razpada; v njem je veliko strokovnjakov in teh se stranka ne bi smela braniti, ampak jim odpreti vrata. »Ocenjevali bomo,« je rekel dr. Pučnik, »kaj in kako delajo kot socialdemokrati, ne pa to, kaj so bili pred 10 leti.«

Organizacijska krepitev bo tako ena ključnih in stalnih nalog socialdemokratov v povolilnem (in hkrati tudi predvolilnem) obdobju. V kratkem pa se bo krška podružnica lotila tem, s katerimi se bo ukvarjala celotna stranka, namreč soupravljanja, ekologije na delovnem mestu, vprašanj delovnega časa (dnevnege, letnega, življenjskega), raz-

ličnih, tudi novih možnosti upokojevanja itd. Sindikalna problematika torej, na kateri bodo temeljili tudi poskusi organiziranja neodvisnih sindikatov.

Krški socialdemokrati so na svoj volilni zbor povabili dr. Jožeta Pučnika (na sliki levo), predsednika SDZ Slovenije in slovenskega Demosa. (Foto: Matjaž Kostrevc)

Opravičilo

V 9. številki Našega glasa smo v poročilu z zasedanja skupščine na str. 4 naredili napako, ko smo zapisali, da občinsko priznanje prejme tudi Valvasorjeva knjiž-

nica in čitalnica Krško. Vsem nam je najbrž znano, da ustanova pod tem imenom ne obstaja več, pač pa Delavska univerza in knjižnica Krško; prvi del te ustanove, torej delavska univerza, je v resnici dobitnik občinskega priznanja, kot je pra-

vilno zapisano na 2. strani iste številke Našega glasa. Delavcem univerze se iskreno opravičujemo in upamo, da naša napaka ne bo zmanjšala pomena njihovega priznanja, ki so si ga prislužili s prizadevnim delom. Uredništvo

Miha Rostohar novi predsednik Socialdemokratske stranke

Želeli smo na kratko predstaviti novega predsednika krških Socialdemokratov, ker so pač pri njih ravno opravili volilni zbor, razgovor pa se je samoumevno zasukal na (tretjič) neuspešne volitve občinskega izvršnega sveta. **Komentar Mihe Rostoharja, diplomiranega psihologa in vodje kadrovske službe v šentjernejški Iskri:** »Normalno je, da se stvari zalomijo ravno pri resorju, ki je pogoj za eksistenco te družbe. Nekateri nedemosovi delegati so ta izid glasovanja že na seji komentirali (etiketirali) po stari preizkušeni partijski recepturi kot neodgovorno, ignorantsko vedenje delegatov v skupščini. Na ulici se bo verjetno govorilo tudi o rušilnih delegatih DEMOS-a, čeprav se ne da zagotovo ugotoviti, kako je kdo glasoval.

Tako usmerjena kritika je po mojem mnenju odraz čustvenih reakcij — jezavosti in je usmerjena kot apel nasprotni struji pri bodočem, bolj discipliniranem glasovanju. Meni kot psihologu se glasovanje v skupščini ni zdelo podobno nobeni telovadbi, še manj pa neodgovornemu obkroževanju glasovnic. Prepričan sem, da so delegati dobro pregledali delegatsko gradivo tudi na straneh, kjer je bilo podano finančno stanje dolga na občinskih skladih, in da so se pri glasovanju odločali po razumskih načelih, upoštevali pa so tudi svojo odgovornost do strank in volilcev. Kar se mene osebno tiče, so moje zaupanje s tem glasovanjem okrepili, saj štejem to za znak odgovornosti in ne neodgovornosti.«

Socialdemokratska stranka v krški koaliciji DEMOS ni med najmočnejšimi — po izidih volitev je dobila 5,13% glasov. Kako se to razmerje odraža v vaših medsebojnih odnosih, ali imate občutek, da ste odrinjeni?

Rostohar: »Ni cilj stranke, da se prebija v ospredje. Bori se pač za volilce, mora pa gledati na program. Naši člani so delali 4 mesece in rezultat je fantastičen. Če realne potrebe po koaliciji ne bi bilo, potem tudi DEMOS ne bi obstajal, torej je odraz nekega realnega stanja: v tem trenutku je interes SDS, da sodeluje. Je pa po mojem mnenju pri volitvah imel možnosti proti ZK vsak, tudi Krambergerjeva opica.«

Na vašem volilnem zboru so prišla na svetlo tudi negotovanja nad vključevanjem nekdanjih članov ZK v vašo stranko. Vaš predsednik, gospod Pučnik, jih je smiselno in modro pomiril. Nekako paradoksalno pa je, če se bivši komunisti vključijo v stranke DEMOS-a in potem napadajo člane ZKS-SDP, češ da so ti grdi.

Rostohar: »Slabih in dobrih komunistov ni. Osnova vsega pa je, da ljudje prej niso imeli druge izbire, razen da so delali v ZK. V

Miha Rostohar (Foto: Matjaž Kostrevec)

naravi ljudi je, da so se oblasti vedno okleпали, to je tisti egocentrični del političnega aktivizma, drugo pa je uresničevanje dolgoročnih, socialno usklajenih (dogovorjenih v skupnosti) ciljev, zasnovanih na določenem prepričanju. Ideje Socialdemokratske stranke niso usmerjene proti ZKS-SDP, so pa proti metodam, s katerimi hoče ta doseči blaginjo za nas vse. Neuspešnost teh načel dokazuje tako praksa kot znanost, samo ne marksistična. Tudi politična ekonomija se je premaknila zaradi spoznanj behaviorističnih znanosti, na katerih smo gradili samoupravljanje. Teorija odločanja v konfliktni situaciji dokazuje, da ne more delavec odločati v prid dolgoročnim ciljem in na škodo kratkoročnim, kot je trenutno povečanje standarda na škodo boljšega življenja v imaginarni prihodnosti. Zato si samoupravljanje ni moglo zagotoviti eksistence. Moja specialnost je ravno behaviorizem, in tisti njegov del, ki zadeva človekovo vedenje, je teoretski koncept, ki mi onemogoča verovanje v temelje funkcionalnega samoupravljanja.«

Kakšni so intimni cilji Mihe Rostoharja v okviru krške Socialdemokratske stranke?

Rostohar: »Na prvem mestu je to socialna pravna država, ki si ne zatiska oči pred resničnostjo konfliktov med interesi kapitala in živega dela. Ta konfliktnost je gonilna sila razvoja, brez nje postane problematično načelo razvoja enorazredne, brezkonfliktne

družbe. Med različnimi interesi je treba iskati kompromis in upoštevati oba, ne pa zanikati realnost (obstoj) tega konflikta. Napredek je po mojem prepričanju možen ob svobodnem pretoku resursov, dobrin, in ne v dogovoru in dirigirani ekonomiji. Svoboden pretok (trg) resursov omogoča trg dela, ki določa ceno in vrednost delovne sile, kapitala in blaga. Če naj vse to funkcionira, potrebujemo politični pluralizem, saj brez njega mehanizmi ne morejo delovati. Vse to ima za posledico rušenje monopolov.

Na trgu je nujno upoštevati tudi vrednost človekovega življenja, ki jo je treba vračunati v stroške varstva okolja in človekovih pravic. Tudi dražja proizvodnja (na ta račun) šele daje realno vrednost proizvoda. Po mojem prepričanju bi morala osnovna politična strategija pri sanaciji tega stanja voditi najprej preko demokratizacije, ki je sedaj že na neki ravni, ki omogoča normalizacijo. Na področju gospodarstva pa sanacija ne bo možna brez suverenosti Republike Slovenije, zagotovljene pravnosti države in monetarne politike, utemeljene na lastnem denarju ali pa na popolnem nadzoru nad primarno emisijo. To mora imeti zagotovljeno vsak v Jugoslaviji, ne le Slovenija. Nadalje moramo zaščititi presežno vrednost, ki izhaja iz jasnega lastništva, in z ustrezno davčno politiko udariti vsakogar, ki (troši) vlaga v katerokoli neproduktivno dejavnost. Pri tem ni važno, ali gre za osebno ali katero drugo potrošnjo. Socialdemokratska vizija je taka, da je investiranje lahko le donosno ali ne, nikakor pa ne more biti pametno ali nespametno, kot ga opredeljuje dogovorna ekonomija.

Moje pomembno izhodišče je, da se poslovodna struktura v družbenem podjetju nagradi glede na dosežene rezultate. Rezultat prizadevanja poslovodne strukture pa je ustvarjen profit na dolgi rok. Kdor tega ne bo upošteval in se bo še naprej držal dosedanjih načel negativne kadrovske selekcije, bo (dolgoročno gledano) slej ali prej propadel.

Zgraditi moramo tudi tak politični sistem, ki ga bodo obvladovali običajni Zemljani, saj idealnih ljudi ni nikjer.

Na trgu ni prostora za šibke...

Rostohar: »Socialna država daje pomoč tistemu, ki jo realno potrebuje, ne pa za to, da zadovoljuje iracionalne potrebe. Socialna država daje socialno, zdravstveno in vso drugo varnost nemočnim. To lahko da tisti, ki ima, ni pa to pravica tistih, ki so zainteresirani, temveč le tistih, ki pomoč potrebujejo: otroci, ostareli, bolni, brezposelni... Biti brezposeln (ne po lastni krivdi) ni znak inferiornosti, ampak ekonomske nepotrebnosti. Mi se ne borimo za 100-odstotno zaposlenost, ampak za kakovost življenja, ki pogojuje učinkovito delo, manjšo zaposlenost, več prostega časa za druge dejavnosti...«

Hinko Maver:

»Dosledno uničevanje bolezni se je obrestovalo«

Svet posavskih čebelarjev je (na slavnostni seji skupščine KS Leskovec, 26. maja 1990) podelil priznanja za uspešno zatiranje čebeljih kužnih bolezni trem čebelarim preglednikom in posavskemu veterinarskemu inšpektorju Hinku Maveru. Veterinarski pregledniki Roman Kos iz Krškega, Jože Kelhar iz Brežic in Jože Žmavc iz Kapel so opravili predpisani izpit in jih je medobčinska veterinarska inšpekcija pooblastila za ugotavljanje kužnih bolezni s pregledovanjem panjev.

»Saj ni nič posebnega ta diploma, ki smo jo dobili,« se brani veterinarski inšpektor Hinko Maver, potem pa se skozi razgovor izkaže, da je bila vendarle marsikdaj priborjena tudi s tveganjem. Čebelarji namreč pri tem početju neradi sodelujejo, čebele svoje lastnike poznajo in verjetno tudi čutijo nevarnost. Kakorkoli že: če ni drugače, vsiljivce rade opikajo.

Hinko Maver: »Po zakonu moramo zatirati štiri čebelje kužne bolezni: varoozo, pršičavost, nosestavost in kugo čebelje zalege. Najbolj problematično je zatiranje zadnje — kuge, ki najbolj uničuje čebelje družine in ima najbolj daljnosežne posledice. Bakterija, ki jo povzroča, je v naravi obstojna tudi do 30 let. Ni je dovoljeno zdraviti, ker se rada delno prikrije. Zato je edini možni protukrep ta, da okužene družine povsem uničimo, skupaj s satjem in vsemi pridelki. Seveda čebelarji pri tem ne sodelujejo vedno radi, čeprav se ravno upreti zaradi zakonskih določil ne smejo. Lani smo v Krškem preiskali 30 čebelnjakov in ugotovili kugo zalege v sedmih dvoriščih. Obbolele družine so uničili in varnostno pregledali še predpisane t. i. 3-kilometrskse pasove (radiuse). Letos smo pregled ponovili in v krški občini doslej okužb nismo našli še na nobenem dvorišču.«

Dvorišče je za čebelarje očitno nekakšna enota. Tako rečejo vsakemu čebelnjaku ne glede na to, koliko panjev je v njem, lahko gre samo za panj ali dva pri ljubiteljih. Menda se do 20 % čebel dokazano izmenjuje med družinami (panji), v neposreden stik prihajajo druga z drugo na cvetovih, pri roparskih napadih na panje, in vendar se bolezni ne naležejo vse družine. Očitno igra pri tem pomembno vlogo njihova naravna odpornost na okužbo. Zato tudi ni nujno, da je ves čebelnjak okužen. Strokovnjaki domnevajo, da bo pomembno vlogo pri nadaljnjem boju zoper to bolezen igrala ravno selekcija matic in trotov, ki bo ob delavnosti morala upoštevati tudi odpornost, zapisano v njihovih genih. Kuga je nevarna zaradi tega, ker čebele uničuje dolgoročno, saj napada njihovo zalego in je tako hujska od varooze. Kdor namreč varoozo zdravi, bo čebele zanesljivo ohranil, pri kugi pa te možnosti nima. Ostaja edino izkoreninjenje. Ko namreč kuga napade, ni

novega zaroda, v satju ostajajo zaprte mrtve ličinke, ki razpadajo v rjavo, gmilobno maso. Čebele jih zaradi svojega nagona sicer nekaj časa odstranjujejo, potem pa je trupel preveč in ne zmorejo več. Številčnost pa je pri čebeljih družinah pomembna.

»Ponekod se navzočnosti kuge niti ne zavedajo,« pravi Hinko Maver, »in pripisujejo pogin varoozi. Dejstvo je, da se bolezni na oslavljen organizem (tudi na čebeljo družino) pač nabirajo in lahko potem nekdo, ki se otepa uničenja družin, kakršnega predvidevamo ob ugotovitvi kuge, izgovarja na vsa druga obolenja, ki jih je dovoljeno zdraviti. Letno se zvrsti nekako do pet predavanj strokovnjakov o tej temi in vsi čebelarji bi nujno morali poznati znake navedenih štirih bolezni, za katere zakon zahteva zdravljenje. Če je lastnik pameten, sam odkrije in uniči obbolele ali pa prinese vzorec iz osumljenega panja v pregled. Cela vrsta bolezni zalege si je namreč podobnih. Kljub vsemu pa ponekod čebelarji le neradi sodelujejo pri odkrivanju in uničevanju obolelih družin.«

V Sloveniji je čebelja kuga ugotovljena že v 28 občinah, vključno z našimi tremi (posavskimi), verjetno pa je zaradi lanskega drastičnega ukrepanja letos nismo odkrili v Krškem in Sevnici, medtem ko je v Globokem ugotovljena okužba velikega obsega. Prihodnje leto bomo seveda ponovno pregledali vsa dvorišča, ki smo jih že lani in letos, čeprav je delo težko in so hude tako čebele kot čebelarji.«

Čebelarjenje je bilo nekoč stvar zasebne iniciative in rizika, sedaj pa je postalo prava gospodarska panoga, v kateri seveda razen dobička lahko nastane tudi škoda. Brez selitev za pašo ni pravega dohodka, s selitvijo pa se tudi bolezni lažje in hitreje širijo. Na pašo pridejo čebelarji na nepoznan teren in tudi

Hinko Maver

vsebinska panjev je lahko uganka. Zato v Posavju krepko preganjajo prihode brez dovoljenj (na črno). Domači čebelarji bi morali zaradi lastne zaščite prijaviti take prišleke. Pomembno je tudi, da ima posamezno čebelarstvo za svoje območje sprejet t. i. pašni red — žal jih nimajo vsa. Na podlagi tega jih potem lahko preganja kmetijski inšpektor, medtem ko mora veterinarski preveriti skladnost števila zdravstvenih potrdil in števila panjev. Danes se poklicno čebelarjenje izplača pri 250 panjih in z vožnjo na pašo, kar seveda vključuje tudi tovornjak ali vsaj ustrezno prikolico. Seveda pa je treba za to porabiti dejansko toliko časa kot za katerokoli drugo poklicno delo, medtem ko so čebelarji lahko zavarovani preko Medexa. Zanimalo nas je, koliko v sodobnih pogojih čebelarjenja med dejansko še ustreza predstavam o neoporečni, zdravi, naravni hrani.

Hinko Maver: »Med pri Medexu vsako leto nadzirajo in preverjajo vsebnost pesticidov, herbicidov, težkih kovin, antibiotikov, zato naj bi bil še vedno neoporečen. Enako si zelo prizadevajo ohraniti kakovost medu pri Hmezadu. Zelo strogo nadzirajo tudi vsebnost sladkorja v medu, saj mora naravni med vsebovati samo grozdni sladkor (glukoza). Tak tudi ohranja (v temnem prostoru) svojo kakovost nekaj let. Dodani sladkor je možno dokaj spretno skriti v medu in le laboratorijske analize ga odkrijejo. Zaradi tako zagotovljene kakovosti si slovenski čebelarji zelo prizadevajo, da bi njihov med imel zagotovljeno višjo ceno in bil zaščiten. Seveda pa med v domači prodaji običajno ni kontroliran. Še enkrat pa poudarjam, da bolezni čebel so bile in bodo in da je edina možnost selekcija odpornejših matic in trotov, morda tudi na račun nekoliko manjšega donosa. Vsekakor bo to bolj učinkovito kakor uporaba zdravil.«

Praznik KS Krško

Prireditve v počastitev praznika krajevne skupnosti Krško so se vrstile cel junij. Osrednja slovesnost pa je bila slavnostna seja skupščine KS 15. junija, na dan torej, ki je posvečen spominu na ustanovitev prve krške borbene skupine.

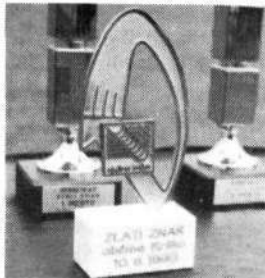
Na slavnostni seji je predsednik skupščine KS Krško Tone Bučar podelil priznanja. **Srebrne plakete KS Krško** so prejeli: **M—Agrokombinat** ob 25-letnici obstoja in za pomemben prispevek k razvoju družbenega in zasebnega kmetijstva; **Obrtno združenje Krško** ob 25-letnici ustanovitve Društva zasebnih obrtnikov in gostincev in za pomemben prispevek k razvoju te dejavnosti v krajevni skupnosti; **Ivan Glogovšek** za dolgoletno aktivistično delo v KS in še posebej za požrtvovalno vodenje gradnje kabelskega televizijskega omrežja. **Bronasto plaketo KS** je dobil **Gradbeni odbor Sremič** za uspešno vodenje in izpeljavo programa širitve PTT omrežja za naselja Kremen, Sremič, Bučerca in Sotelsko.

Ivan Kozole pa je v imenu KK Socialistične zveze izročil **bronaste znake OF slovenskega naroda Mariji Grajžl, Poloni Urek, Rudiju Drgancu in Jožetu Romihu**.

Speedway ob občinskem prazniku:

Zlati znak Krškega v ČSFR

Tudi letos so prizadavni organizatorji, AMD Krško, uspešno organizirali speedwaysko prireditev na Stadionu Matije Gubca. Ocenjujejo, da se je prireditve v nedeljo, 10. junija, kljub slabemu vremenu udeležilo okrog 2000 gledalcev. Srečanje je sodilo v okvir proslav ob občinskem prazniku, lovorika pa je seveda Zlati znak Krškega. Sode-

lovali so speedwayisti iz ČSFR, Bolgarije, Madžarske, ZRN, Italije in Jugoslavije. Zmagal je gost iz ČSFR Zdenek Tesar, saj je z zmago v vseh šestih vožnjah zbral 30 točk. Na drugo mesto se je uvrstil tudi gost iz ČSFR Kalina (25 točk), na tretje pa Madžar Boszormenyi (24 točk). Najboljši Jugoslovjan je bil Ljubljčan Pintar na četrtem mestu. Od Jugoslovnanov sta se uvrstila še Krčan G. Lekše na osmo mesto in Ljubljčan Peterca na štirinajsto. (Foto: Miloš Kukovičič)

V imenu Obrtnega združenja Krško je plaketo prevzel Ivan Molan. (Foto: Dušan Barbič)

Od 9. junija naprej so se v počastitev praznika zvrstile naslednje prireditve: plavalno tekmovalstvo za Lilegov memorial, pionirska likovna kolonija Mesto Krško, veslaški maraton Sevnica—Krško, velika plesna prireditve ob zaključku sezone Plesnega studia Videm, koncert učencev Glasbene šole, no-

gometna tekma članov in mladincev Celulozarja, plesni koktejl in kresna noč na Libni.

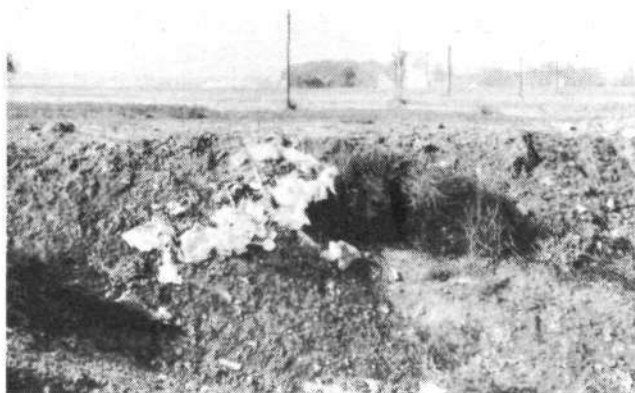
Praznični mesec se bo zaključil v soboto, 30. junija, z družabnim srečanjem krajanov, ki se bo začelo ob 18. uri na igrišču Srednje šole Krško.

Zmagovalec iz ČSFR prejema tradicionalni Zlati znak iz rok predsednika SO Krško Vojka Omerzuja. (Foto: Miloš Kukovičič)

Ne odlagajte smeti!

Že nekaj časa poročamo v Našem glasu o tem, kako DO Kostak čisti divja odlagališča in smeti odvažna na deponijo. Žal kaže, da s tem problema še ni konec, saj na saniranih lokacijah smeti zopet »vzniknejo«. Zato pozivamo vse, ki morajo odpadke nekako odstraniti, da jih odlagajo na za to predvideno deponijo v Spodnjem Starem gradu, in ne na divje. Mar res ne bo šlo drugače, kakor da pooblaščen organizacija zastraži celo občino (vsa potencialna divja odlagališča) in strošek za to potem zaračuna tistim, ki jih bodo zalotili pri prekršku!? Saj drži, da so ljudje pri denarju najbolj občutljivi, a kar je preveč, je le preveč.

Zeleni mislimo drugače (1)

Jedrske nesreče niso le možnost, se tudi dogajajo...

Po nesrečah na Otoku treh milj in še zlasti v Černobilu je svetovni javnosti postalo jasno, da nam tudi miroljubna uporaba jedrske energije lahko vsak trenutek prinese še nove nesreče in celo katastrofe. Nesreče v jedrskih reaktorjih s katastrofalnimi izpusti radioaktivnih snovi v okolje niso le hipotetična možnost, ampak se v resnici lahko zgodijo in se dogajajo. S tem morajo računati še posebno ljudje, ki živijo v neposredni bližini jedrske

elektrarne, pa naj so jo imeli možnost zavestno sprejeti v svojo sosesčino ali pa jim je bila vsiljena.

Vsi jedrski reaktorji današnjega časa so bili razviti iz zgodnjih vojaških reaktorjskih tipov, ki so bili zgrajeni predvsem za proizvodnjo plutonija in za pogon jedrskih podmornic. Še vedno je v svetu nekaj takih reaktorjev, ki razen za civilne služijo tudi za vojaške potrebe.

V različnih državah je zelo različen tudi pristop do tveganja z jedrskimi reaktorji in do kontrole njihovega delovanja. Imamo primere, ko so celo v isti državi varnostni standardi različni za stare in nove reaktorje in tudi za različne tipe reaktorjev. Po drugi strani je visoka standardizacija reaktorjskih tipov prinesla mnoge prednosti pri konstruiranju in izdelavi opreme za jedrske elektrarne.

Odlagališča potem, ko je Kostak že opravil svoje delo: Drnovo (levo zgoraj), Podlog (levo spodaj) in Beli breg (desno).

Slednje se lahko vendarle pokaže tudi kot slabost, kajti tipizirane reaktorje lahko po daljšem času obratovanja zadene enak varnostni problem, njegova odprava pa je zamudna in draga zaradi posegov v večjem številu elektrarn (npr. vibracije cevi v uparjalnikih JE Krško in drugih enakih elektrarnah po svetu).

Jedrski reaktorji so v resnici daleč od tega, da bi lahko trdili, kako so popolnoma varni. Njihovo delovanje je odvisno od prevelikega števila varnostnih in pomožnih sistemov, predvsem pa je dejansko tveganje premalo poznano, saj je varnostne sisteme skoraj nemogoče v celoti preizkusiti v pogojih, kakršni bi nastopili v primeru nesreče.

Še posebno je težko oceniti vpliv t.i. človeškega faktorja, čeprav izkušnje kažejo in se strokovnjaki strinjajo, da je kot posamezen vzrok nezgod in nesreč najpomembnejši. Avtomatizacija lahko res zmanjša, ne more pa preprečiti vpliva človeka na razvoj dogodkov v jedrskem objektu. Ni malo elektrarn, ki obratujejo s sicer znanimi pomanjkljivostmi, ki pa jih upravljalci elektrarn ne želijo ali ne morejo odpraviti iz tehnoloških ali ekonomskih in drugih razlogov. Reaktorjski operaterji se tako navadijo živeti in delati z »majhnimi« pomanjkljivostmi in incidenti,

ki pa lahko nenadoma povzročijo resne probleme.

Varnostni problemi in tveganja jedrskih reaktorjev v zavesti javnosti nimajo pravega odziva, ker jih s svojimi optimističnimi ocenami zamegljujejo proizvajalci jedrske opreme, elektroenergetske družbe in zakonodajne oblasti, ker so obremenjene z lastno preteklostjo zaradi velikih investicij v današnjo generacijo reaktorjev. Niti oni niti njihovi partnerji ne morejo objektivno videti problemov in tveganj v zvezi z uporabo jedrskih reaktorjev zaradi strahu, da bi bili odpisani. Se bo nadaljevalo

Zeleni Krškega

ZELENI SLOVENIJE
— Občinski odbor
Krško (Zeleni Krškega)

obveščamo vse občane, ki bi radi sodelovali z nami ali se včlanili v Zelene Krškega, da imamo svoj (začasni) sedež v upravni zgradbi Skupščine občine Krško (II. nadstropje) na Cesti krških žrtev 14, tel. 0608/31-627.

Delovni čas: ponedeljek in petek od 8. do 14. ure, sreda od 8. do 16. ure.

*Zeleni Krškega na ogledu prašičje far-
me Pristava*

Celovite analize vpliva far- me na okolje še ni

V petek, 22. junija so člani izvršnega odbora Zelenih Krškega obiskali Agrokombinatovo prašičjo farmo na Pristavi pri Velikem Podlogu, da bi se поблиže seznanili z objektom, ki je eden najbolj izpostavljenih na ekološki karti krške občine.

Po uvodni predstavitvi problematike prašičjereje pri nas in v svetu je inženir Tomazin popeljal Zelene skozi »proizvodne hale«, v katerih se trenutno nahaja okoli 18.000 prašičev različne velikosti, čeprav je farma projektirana za 30.000 prašičev in spada med 10 največjih v Sloveniji. Obiskovalci so lahko neposredno spoznali dokaj težke delovne pogoje, v katerih dela farmska posadka in za kar prejema vse prej kot zavidanja vredne osebne dohodke.

Po vrnitvi v upravni del far-
me je sledil zelo zanimiv razgovor, v katerem seveda ni bilo nedovoljenih vprašanj, bilo pa je nekaj nepopolnih odgovorov in dilem. Dejstvo je, da farma dela z nekaj več kot polovično kapaciteto in z nekaterimi začasnimi dovoljenji ter le delnim uporabnim dovoljenjem zaradi nerešenih ekoloških problemov, ki lahko glede na okolje (pitna voda itd.) prerastejo tudi v ekološko katastrofo našega območja. Po drugi strani se je izkazalo, da kljub vsemu (tudi vidnim vplivom) vse do danes ni mogoče natančno reči, kolikšen je dejanski vpliv far-
me na okolje, koliko pa je delovanje far-
me na tem območju tudi nekakšna krinka za mnoge druge manjše onesnaževalce. Ne glede na to, se, kot je dejal direktor krškega Agrokombinata Ivan Kozole, delavci far-
me in celotne firme zavedajo velikega vprašaja,

Slika nima nobene ambicije biti politična. Bila nam je pač všeč in objavljamo jo. Pujsi pač rastejo na farmah in povsem zatreti jih ne bomo smeli, sicer tudi takih slik ne bo več. (Foto: Bojan Božičnik)

pod katerim je nadaljnji obstoj far-
me, ker ji investitorji niso zagotovili poleg proizvodnega dela tudi celovitega reševanja odlaganja odpadkov, t. j. gnojevke. Farma sama ima namreč na razpolago le 100 ha površin, na katere lahko odvažajo gnojivko, ostaja pa je še kar 3/4, za katero naj bi po posebnih pogodbah skrbeli okoliški kmetje z odvozom v cisternah, kar pa po besedah gostiteljev ne teče vedno v redu, zato morajo ob polnih lagunah včasih poiskati rešitve takorekoč zadnji hip. Po zatrtjevanju direktorja Agrokombinata je v kolektivu več kot dozorela zavest, da morajo predvsem sami poskrbeti, da se problemi začnejo tudi reševati, pričakujejo pa seveda tudi strokovno in materialno pomoč drugih. Pri tem so že storili prve korake, ki vsaj njim obetajo, da bo prašičja farma na Pristavi postala proizvodno-ekološko zaključen kompleks, ki bo svoj ekološki vpliv na okolje zmanjšal na minimum.

Možne rešitve za far-
mo na Pristavi je tudi Zelenim Krškega predstavil Boris Rostohar iz Savaprojekta, ki s pomočjo domačih strokovnjakov in tudi tujih izkušenj pripravlja zelo zanimiv projekt s pomočjo filtracije na celulozni osnovi in kot zadnjo fazo proizvodnje bioposta s pomočjo kalifornijskih deževnikov. Za realizacijo bi bilo potrebno po grobi oceni 2,5 do 3 leta časa in 10 milijonov DEM. Prav to zadnje pa je Zelene, ki so obiskali far-
mo Pristava, pripeljalo do zaključka, da bo tudi ta problem potrebno rešiti sistemsko, znotraj vseslovenskega vprašanja pridelave hrane za lastne potrebe. V tej smeri bodo podpirali prizadevanja, da se vprašanje far-
me na Pristavi vsaj enakovredno rešuje. Ker pa je ekološka ogroženost okolja vendarle resna, bodo Zeleni poskušali najti način, da bi javnost čimprej prišla do celovite informacije. Sami bodo zato v kratkem organizirali tudi razgovor z ljudmi, ki živijo v sosesčini far-
me in na podlagi analize obeh razgovorov predlagali konkretne ukrepe v občinski skupščini.

Opus-press

Vtisi s Pohorja

V času od 9. do 13. junija in od 13. do 17. junija sta bili na Pohorju dve izmeni učencev petih in šestih razredov Osnovne šole heroja Milke Kerin iz Leskovca. Bivali sta v Zidanškovem domu, kjer so jutra in noči zaradi nadmorske višine 1030 m že precej sveži.

Prvi dan druge izmene nas je Pohorje pričakalo z dežjem in meglo. Tudi naslednji dan ni bilo dosti boljše. Deževalo je, ko pa se je vreme izboljšalo, smo odšli na sprehode do bližnjega Bellevueja, Glažute in do smučišč. Naše ostale aktivnosti so bile razdeljene na tiste, ki smo jih izvedli v koči, in druge v naravi.

V domu so učenci spoznali osnove za nudenje prve pomoči, pravila vedenja in gibanja v gorah, pogovarjali pa so se tudi z lovcem, gozdarjem in s Pohorcem, ki je hkrati tudi ravnatelj osnovne šole. Ta jih je seznanil s kraji in značilnostmi Pohorja, na koncu pa jih je povabil, da se udeležijo prijateljske tekme v malem nogometu z njihovimi učenci. Na srečanju so naši fantje zmagali kar s 6:0, deklice pa tudi, v igri Med dvema ognjema. Nazaj grede smo se peljali z gondolo in si med vožnjo ogledali Maribor. Kadar je bilo vreme lepo, smo imeli zunaj vse polno aktivnosti. Na sprehodih smo nabirali in spoznavali zdravilne rastline, v naravi smo se orientirali, postavljali šotor, streljali z zračno puško, naredili smo tudi frače in izvedli tekmovalne z njimi. Ob spoznavanju užitnih divjih rastlin so učenci spekli koprivne omelette, za športna uspeha v Mariboru pa veliko sadno torto, ki smo je bili zadnji večer ob plesu in šaljivih igrah vsi deležni.

Pohorje je za nami, ostaja pa lep spomin na pet dni življenja z naravo in spoznanje, da je šola lahko tudi drugačna, bolj zanimiva in prijetna, kot smo je vajeni iz šolskih klopi.

Janko Sotošek

Podeljeni srebrni znaki ZSSS v občini Krško

Tudi letos so bili podeljeni srebrni znaki ZSSS v naši občini. Dobitniki letošnjih sindikalnih odličij so: **Darinka Ašič** iz Novoleša — Obrata miz Krško, **Anica Baznik** iz Laboda — Libne Krško, **Maksimilijan Babič** iz Interevropske Krško, **Božo Kosalec** iz »Vidma« Krško, **Darinka Volčanšek** iz »Vidma« Krško in **Počitniška skupnost Krško**.

Čestitamo!

Kako narediš fračo, da se z njo daleč strelja in dobro zadene ...

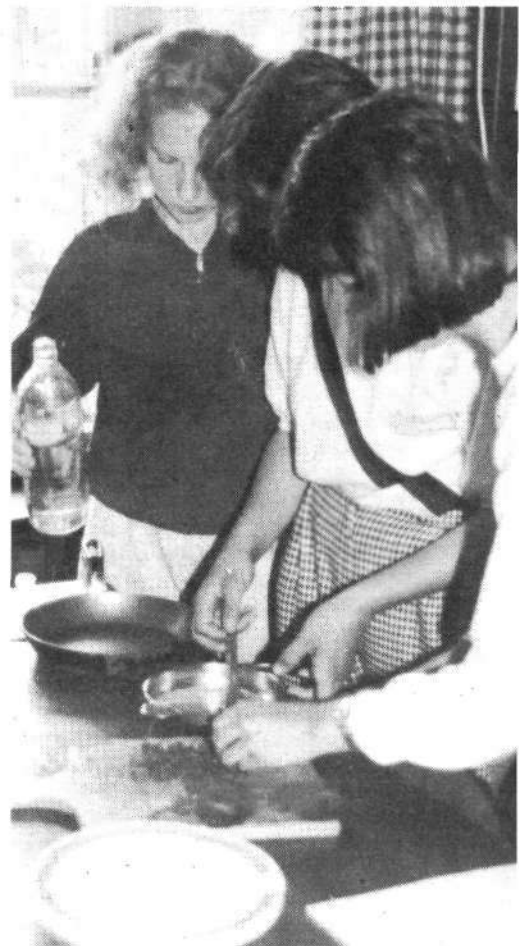
Uspešno končan spomladanski del Šole zdravega življenja v Nerezinah

V spomladanskem delu se je v dveh terminih v Nerezinah zvrstilo 110 udeležencev Šole zdravega življenja. V prvih dveh skupinah — v času od 29. 5. do 16. 6. 1990 je sodelovalo 59 odraslih udeležencev. Po končanem programu je **Gabrijela Pleško-Gorenc**, dr. med., spec. medicine dela, prometa in športa ugotovila:

1. Dihalne funkcije so se izboljšale pri 40,68 % udeležencev, ostale enake pri 47,46 % udeležencev in se poslabšale pri 11,86 % udeležencev (poslabšanje pri 1/3 zaradi težav z zdravjem, ostali pa v programu niso redno sodelovali).

2. Telesna pripravljenost je bila izboljšana pri 61,2 % udeležencev, enaka pri 30,51 %, slabša pri 8,47 % (zaradi neaktivnosti).

Celovitejše poročilo bo objavljeno naknadno, vendar vsi dosedanja rezultati treh let kažejo, da moramo s to obliko programirane medicinskega oddiha nadaljevati.

S tisto torto, ki je segala čez pol mize in že ob pogledu izvabljala slino, se ta omeleta sicer ne more meriti, poskusiti pa jo je vseeno veljalo. (Obe fotografiji: Janko Sotošek)

Kresovanje na Libni

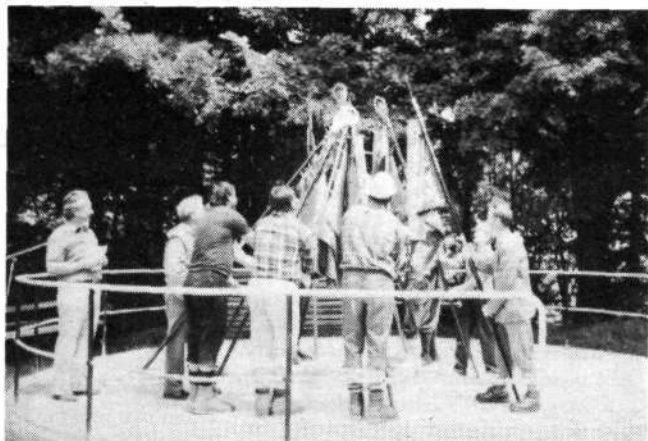
Planinsko društvo Videm razvilo prapor

Člani PD Videm so v soboto, 23. junija, priredili kresovanje na najbližjem hribu: Libni. Priložnostni program je potekal ves dan, nastopili so člani Plesnega studija Videm, folklorna skupina in vrstadrugih. Dopoldne so člani PD Videm razvili tudi društveni prapor. Zbrane je nagovoril predsednik Planinske zveze Slovenije Andrej Brvar.

Popoldanski del je bil namenjen zabavi podmladka društva. Skozi družabne igre in tekmovanja so mladi pokazali tudi vrsto spretnosti, ki so se jih naučili na planinskih taborih. Društvo je izdalo tudi svoj bilten :že drugo številko), v katerem so predstavili vseh devet zbranih planinskih društev, srečanje je bilo namreč hkrati tudi zborov planincev Zavsaja in Posavja. (Foto: Bojan Božičnik)

Razvijata prapora se je udeležil tudi predsednik Planinske zveze Slovenije Andrej Brvar (levo). Na njegovi desni je direktor podjetja Videm Silvo Gorenc.

»Ten« v Kostanjevici:

Za lepšo podobo odjemalcev in mesteca

Starodavna Kostanjevica že dolgo ni več nikarkšen biser na Krki, pa tudi Krka ni več Krka, ampak kloaka. Z (vsaj začasno) opustitvijo načrtovanega razvoja golf turizma so se tudi načrti in možnosti za temeljito prenovo in ponoven turistični razcvet Dolenjskih Benetk razblinili. Tudi to vsaj začasno. Kako ljubka pa bi lahko Kostanjevica bila videti, si brez težav zamisli vsak, ki pogleda obnovljeno Fonovo hišo. V enem njenem delu so trije solastniki najeli prostor in uredili prikupno prodajalno kozmetičnih in še cele vrste drugih izdelkov — TEN. Ob kozmetičnih izdelkih iz kolekcij Krke, Leka in Ilirije — Vedroga so namreč v trgovini na voljo še naravni preparati (kozmetični in zdravilni), ki jih nabavljajo pri že omenjenih proizvajalcih pa

tudi pri Favnu, dr. Plečku, Matiku in Medexu.

Za primer, da njihovim obiskovalcem ne bi zadostovala izbira kozmetike in zdravil, so svojo ponudbo obogatili tudi z izdelki oblikovalcev trboveljske zlatarne, dodali so nekaj unikatne svilene garderobe, modnih dodatkov (kravate, rute...) Prodajalna obratuje vsak dan med 9. in 12. uro ter med 13.30. in 18. uro. Ob sobotah delajo med 8. in 12. uro, čas poslovanja pa bodo prilagodili potrebam in izkušnjam s kupci. Tistim, ki nimajo časa ali možnosti, da bi se pripeljali v Kostanjevico, priporočajo, da zavrtijo telefonsko števil-

ko 60-260 in prijazna prodajalka Simona Sevšek bo naročeno blago zagotovo poslala po pošti na pravi naslov (proti povzetju). Svojo ponudbo bodo skušali razširiti v skladu z željami kupcev, razmišljali pa so že o tem, da bi omogočili prodajo umetnin (slik, plastik) vsaj bližnjih avtorjev.

Lastniki trdijo, da jih je pri snovanju prodajalne in izbiri Kostanjevice vodila med drugim tudi skrita želja, da bi s svojim dejanjem sprožili postopno ožvitev Kostanjevice, prenovo in vrnitev njenega nekdanjega slovesa trgovskega središča. Nas pa je pri tem pisanju vodila naša skrita iluzija: prenovljena Kostanjevica, v sedaj razpadajočih hišah drobni lokali, podobni TEN-u, vmes namesto plevela lično urejeni vrtovi, veliko najetih ali kupljenih ateljejev, v katerih delajo mladi, nadobudni ali pa tudi že slavni umetniki, njihovi prijatelji, stranke, sodelavci, prijetni gostinski lokali, morda slikarske šole, razne v turizmu spremljajoče dejavnosti, pa naj bodo to golf, jahanje, vodni športi na nekoč zopet zeleni Krki... Iz vsega tega se da potegniti dobiček, zato tudi investicije ne bi smelo biti škoda.

Valentin Oman v Kostanjevici:

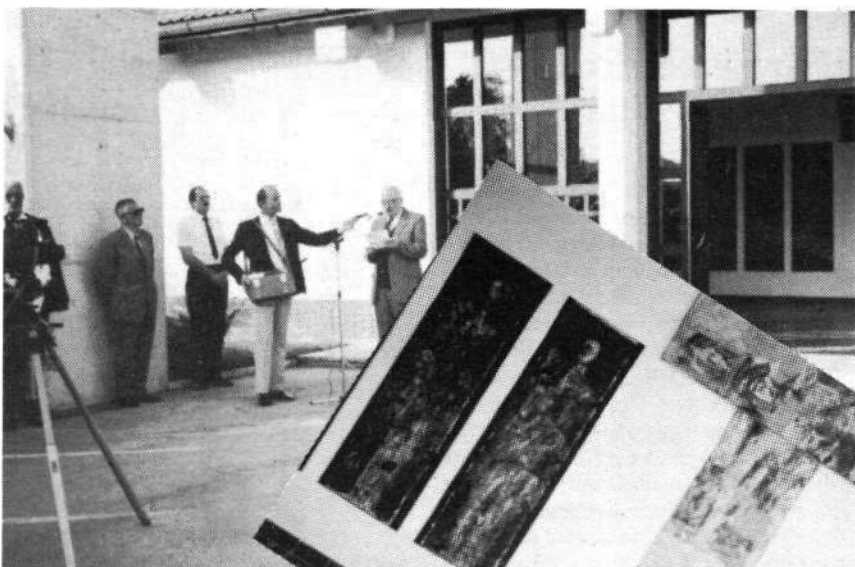
»Kako odhajaš!«

Zaključen umetnostni ciklus o našem žitju in bitju

Kostanjevica na Krki je pretekli petek (22. junija) ponovno zadihala dostojanstveno slovesno. V mrliški vežici so lokalni in slovenski umetniški javnosti predstavili poskus umetniške opreme poslovilne vežice na tamkajšnjem pokopališču, nato pa so v Lamutovem likovnem salonu odprli še razstavo del. Oboje je podpisal naš rojak, Koroški Slovenec, doma iz okolice Beljaka, mednarodno močno uveljavljeni slikar Valentin Oman. Razstave zaradi nujne zadržanosti ni mogel odpreti, kot je zagotavljalo vabilo, predsednik slovenske vlade Lojze Peterle, pač pa je to opravil predsednik Republiškega komiteja za informiranje Stane Stanič.

Pred poslovilno vežico je zbrane nagovoril utemeljitelj kostanjeviških umetniških zbirk Lado Smrekar, ki je poudaril, da si Koroška in Dolenjska s tem dogodkom že drugič podajata roke. Prvič je to storil leta 1234 koroški vojvoda Bernard Spanheimski, ko je tu ustanovil samostan belih menihov in si v njihovi cerkvi zaželel večni počitek zase in za svoje naslednike. Po več kot sedmih stoletjih pa je s Koroškega svojo nadarjenost prinesel k nam Valentin Oman, slikar, ki zaradi kakovosti svojega umetniškega opusa sme upravičeno seči v roke tako starim mojstrom kot tudi vsem mlajšim, ki s svojim delom povečujejo človeško bivanje in ga spreminjajo v večnost, kot se je izrazil Lado Smrekar. »Ob njegovem poskusu opreme novega poslovilnega hrama v Kostanjevici, v poslovilni vežici, bi se človek najpopolneje izrazil s stavkom Franceta Kralja, ki je podpisal eno svojih slik z besedami: 'Ki odhaja in se vrača...' Take so tudi podobe Valentina Omana, ki nas bodo zdaj prizanesljivo, zdaj začudeno, zdaj vprašujoče pa spet zamišljeno spraševale: Kako odhajaš?... Omanove slike so podobe tisočerih vprašanj, tisočerih prizanašanj, očitkov in odpuščanj... Svoja spoznanja prenaša na stene hramov, ki so slovenske, hkrati pa globoko svetovljanske. To pa lahko doseže samo umetnik izjemnih darov. Valentin Oman je eden izmed njih.«

Tako kot Lado Smrekar, ki se je ob koncu otvoritvenega nagovora ozrl na Omanov slovenski dom, je nanj opozoril v slavnostnem nagovoru tudi filozof dr. Taras Kermauner ob otvoritvi razstave umetnikovih slik v Lamutovem likovnem salonu. »Nekoč so se zamejski, pa tudi tokrajni Slovenci, če so uspeli v tujem svetu (posebno avstrijskem), ločili od svoje nacije in s svojim delom bogatili druge. Kar je pomenilo, da je bilo slovenstvo premalo močno središče, magnet, da bi jih bil pritezal. Če pa smo danes priča nasprotnim težnjam, da se celo umet-

Goste je pred vežico pozdravil Lado Smrekar.

Detajl iz vežice.

Dr. Taras Kermauner govori zbranim pred Lamutovim salonom. Na njegovi levi Lado Smrekar in Stane Stanič (IS RS), na desni pa Valentin Oman. (Foto: Slavko Sintič)

niki iz dvojezičnih območij, v katerih slovenstvo že odмира, odločajo za svojo slovensko pripadnost, čeprav se jim v nemajhni meri odpirajo vrata v druge nacije, lahko sklepamo, da se je slovenstvo okrepilo tako v mednarodnem pogledu kot tudi v lastni zavesti o sebi...«

»Poslikava kostanjeviške mrliške vežice bi pomenila prvo tovrstno Omanovo delo na tukajšnjem Slovenskem... in treba ga je začeti vabiti na nove in še večje umetniške angažmaje na Slovenskem. To bi bila še posebej naloga Slovenske katoliške cerkve. Poslikave avstrijskih cerkva, ki jih je Oman opravil, govorijo o vrhunskem umetniku, ki daje novo, sodobno in vendar globoko religiozno vsebino današnji cerkveni umetnosti. Slovenska katoliška cerkev pa je prav danes, ko se spreminja njen politično-državni okvir, pred urgentno dilemo: ali se bo zaprla pred sodobno umetnostjo, brez posluha za te vrste kulturo, in bila s tem nezvesta svoji čudoviti srednjeveški in baročni tradiciji, ali pa bo razumela govorico časa, ne le našla v sebi

kulturne pobude, ampak razumela, da niti njena misionarska in apostolska vloga širjenja božjega nauka ne bo ustrezna, če se ne bo dogajala skozi konkretno kulturo, skozi cerkveno umetnost, skozi slike in kipe v na novo zidanih slovenskih cerkvah. Oman — a ne le on — je preizkusni kamen te nove cerkvene politike.

Razbor Omanovega največjega umetniškega dela, ki je obenem tudi ena največjih sodobnih stvaritev cerkvene in verske umetnosti — poslikava plešiviške samostanske cerkve nad Celovcem, nasproti Gospe Sveti — govori o novem pristopu k predmetu... Slikar več ne oblikuje snovi, ampak vzpostavlja v cerkvi versko dejavnost. Da ni na zunanji način versko dejaven, ampak da je vsebina in forma njegovih podob globoko intelektualna molitev, ne pa ilustracija zadane teme, ki jo pač mora čim bolj nazorno in učinkovito naslikati...

Hočem reči, da Omanovo slikarsko delo ni le perfekcija skladne forme, kakor ga je učila ljubljanska slikarska, posebno grafična

šola, v bistvu je končal specialko. Omanova plešiviška slikarja je ustvarjal in smerodaven prispevek k sodobni, če hočete, teologiji.

Je ponazoritev naloge, ki je pred Slovensko cerkvijo: kako naj se slikajo cerkveni prostori in predmeti. Je živ prenos cerkvenih resnic — in predvsem tiste osnovne o Kristusu, ki je prišel ljudi odrešiti, s tem da je zanje trpel in umrl — tako v umetniško sfero, kot v vsakdanje življenje, v naše razumevanje odrešenja. A kaj ni bila naloga cerkve zmerom ta, da tudi s svojo umetniško opremo, s podobami, vzgaja vernika k ustreznemu razumevanju božjega nauka?

Motili bi se, če bi sklepali, da veljajo bese-

de, ki sem jih izrekel, le za cerkveno umetnost; o tej pa kot da si današnji Slovenci še nismo na jasnem, kaj naj nam pomeni. Morda, da je le privatna — če je tudi Cerkev v civilni družbi le privatna ustanova. Sam mislim drugače. Če hočemo revitalizirati slovensko umetnost in kulturo, zavest in naš vrednostni sistem, potem bomo morali naš svet, ki ga je radikalni eksperimentalizem naredil zelo svobodnega, a praznega, zelo suverena in igrivega, a votlega, zelo zgovornega, a brez sporočila, napolniti s smislom — tudi s smislom — razlogov za življenje; predvsem to. Ta smisel pa ne more biti relativen, kajti vsak relativen smisel se na koncu izkaže kot samoslepilo...«

Mladi pevci na Senovem

Le malo je manjkalo, da bi letošnje šolsko leto, ki se te dni izteka, ostali še brez ene kulturne prireditve, ki ima že dolgo tradicijo in je bila zlasti med ljubitelji petja precej priljubljena. Občinska zveza prijateljev mladine in Zveza kulturnih organizacij Krško namreč že vrsto let prirejata občinske revije šolskih otroških in mladinskih pevskih zborov, na kateri se ta najbolj množična kulturna interesna dejavnost učencev predstavi širšemu občinstvu izven zidov šolskih učilnic. Na letošnjem sestanku zborovodij krških osnovnih šol pa so le-ti ugotovili, da je zanimanje za petje v zboru izrazito upadlo in da je med mladimi več pripravljenosti za druge oblike dejavnosti (npr. priprava glasbene igrice, manjše vokalne skupne itd.). Kljub temu so se dogovorili, da bodo s soorganizatorji pripravili revijo, ki nima tekmovalnega namena, pomeni pa prav gotovo vzpodbudo tako mladim pevcem kot zborovodjem.

Tako se je 6. junija v senoški kulturni dvorani zbralo preko 500 mladih pevk in pevcev, ki so nastopili v 7 otroških in 4 mladinskih zborih in zapeli vsega 32 otroških pesmic. Nastopajoče in občinstvo je pozdravil predsednik Zveze kulturnih organizacij Krško Franc Černelič in izrazil upanje, da se bo zborovsko delo ob nekaterih spremembah in osvežitvah repertoarja in načina dela še naprej tako uspešno odvijalo. Skromna spominska darila v znak zahvale za trud s pevskim podmladkom so prejeli zborovodkinje Iva Dernač, Mila Ivanovič, Erika Lapuh, Damijana Mlakar, Mojca Zakonjšek, Stanka Macur in zborovodja Janez Ceglar. Mlade pevce pa je s številnimi aplavzi nagradilo občinstvo v skoraj povsem polni dvorani.

Opus-press

Predšolska vzgoja v sistemu širše družbene skrbi za otroka

V DKD Edvarda Kardelja v Krškem je 20. junija potekal regijski posvet izvajalcev in odgovornih nosilcev politike otroškega varstva Dolenjske in Posavja na temo »Predšolska vzgoja v sistemu širše družbene skrbi za otroka.« Posvet je bil organiziran z namenom najširše razprave o zaključkih strokovnega kolokvija, ki ga je na isto temo v marcu tega leta organiziral Odbor za razvoj družbenega varstva otrok Slovenije v Ljubljani.

Posvet sta vodila Maja Vojnovič iz Sektorja za otroško varstvo pri Republiškem komiteju za zdravstveno in socialno varstvo in mag. Bojan Brumen s Pedagoške fakultete v Mariboru. Udeleženci posveta so v Krškem pričakovali tudi predsednico Komiteja dr. Katjo Boh, ki pa so jo zadržale delovne obveznosti. Ker se posveta niso udeležili strokovnjaki, nosilci posameznih strokovnih tem s kolokvija v Cankarjevem domu, so se prisotni že na samem začetku dogovorili, da posvet ponovijo v jesenskem času, ko bo zagotovljena obojestranska izmenjava mnenj in strokovnih stališč.

Razprava na posvetu je potekala v dveh smereh: o strokovnih in organizacijskih vprašanjih s področja družbenega varstva otrok.

Izvajalci programov vzgoje in varstva otrok so zahtevali več sistemskih rešitev za posamezne oblike vzgojnih programov, opozorili so na različne potrebe po trajanju vzgojnih programov, nadalje so postavili zahtevo, da morajo vsi programi izhajati iz potreb otroka. Do sedaj so bili ti programi, predvsem programi celodnevne vzgoje in varstva, preveč vezani na potrebe staršev (potreba po varstvu zaradi obojestranske zaposlenosti).

Postavili so zahtevo po enotnem reševanju problematike razvojno motenih otrok. Terja-

jo, da se v te programe ustrezno vključijo tudi zdravstvene in socialne ustanove.

Prisotni so zahtevali, da se zagotovi avtonomnost področja otroškega varstva. Nedopustno je po njihovem mnenju, da bi se to področje utopilo v socialnem varstvu, enako je nesprejemljivo, da bi se razbil integralni pristop in da bi se področje razdelilo na izobraževanje, socialno varstvo in zdravstvo. Zato so prisotni zahtevali, naj se področje otroškega varstva in znotraj njega področje predšolske vzgoje in varstva otrok rešuje celostno v posebnem resornem organu za otroka, družino in mladino, kajti družinska in družbena vzgoja se ne moreta obravnavati in reševati ločeno.

Ker se je z ukinitvijo samoupravnih interesnih skupnosti preneslo odločanje v parlament, je tudi v bodoče potrebno zagotoviti preko ustreznega organa strokovno vplivanje na sprejem političnih odločitev v skupščini.

Udeleženci posveta so svoja stališča in predloge posredovali predsednici Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo, predsedniku Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo ter odboru za razvoj družbenega varstva otrok v občinah in republiškem odboru.

Vesna Žvar

Foto: Črt Čargo

Preprečevati je ceneje kot zdraviti

Pred dvema letoma se je zobozdravstvena služba ZD Krško vključila v vseslovensko akcijo Za čiste in zdrave zobe in zdravo prehrano. To je preventivna akcija, v katero so vključeni vsi učenci od 1. do 4. razreda, in statistični podatki, ki jih v Krškem ves čas

skrbno zbirajo, kažejo uspeh, ki spodbuja tudi za naprej.

Večina krških osnovnih šol ima v učilnicah urejene koticke za preventivno zobozdravstveno dejavnost, kar je omogočila zdravstvena skupnost, krška šola pa je opre-

mila še poseben kabinet za ta namen. Preventivno delo po šolah opravlja ekipa, v kateri je več zobozdravnikov in sester. Med drugim vsaka dva tedna opravijo želiranje, občasno pa brez vnaprejšnje napovedi kontrolirajo ustno higieno. To ocenjujejo (z znaki črva, polža in zajčka) in točkujejo na preglednicah, ki so izobešene po razredih. Tako tekmujejo učenci v razredu in razredi med seboj.

Slovesni zaključek letošnje akcije je bil za šole celjske regije, ki so se jim priključili tudi krški osnovnošolci, 7. junija v Celju. Priveditve so se udeležili po trije učenci iz najboljšega razreda vsake šole skupaj s svojimi razredniki, pridružil pa se jim je tudi del zobozdravstvene ekipe: doktorja (brez klešč!) Blandina Markovič in Boris Fekonja (prva in drugi z leve) in sestra Tajana Smolej (druga z desne v čisto zadnji vrsti). Najbolj prizadevni so prejeli priznanja Stomatološke sekcije Zveze slovenskih zdravniških društev in zobno kremo za cel razred — darilo generalnega pokrovitelja, ljubljanskega Leka. Priznanja sta podelila dr. Vrbovšek, predsednik Stomatološke sekcije, in dr. Tajana Leskovšek, koordinatorica vseslovenske akcije. Povejmo še to, da je bil v naši občini najboljši med najboljšimi 4. č razred iz OŠ Krško.

Zaključno prireditev v Celju so podprli številne organizacije in zasebni podjetniki. Iz Krškega so bili to Nuklearna elektrarna, Skupščina občine, M—Agrokombinat, Žito — Imperial in Maja Zorko. Žito in Agrokombinat sta na stojnicah ponudila svoje dobrote in takšna je bila gneča okoli Agrokombinatovih jabolk.

Uspešnost takega dela potrjujejo številke. V akciji namreč ocenjujejo tako imenovani KEP (kariozen — gnil, ekstrahiran — izpuhlen, plombiran zob), to je število zob (na učenca), ki so prizadeti ali so zaradi okvarjenosti morali biti popravljeni. Po podatkih, ki jih je zbrala dr. Kulčarjeva, je pri učencih 6. razreda v šolskem letu 1987/88 to število

znašalo 6,72, pri letos enako stari generaciji, ki je bila pred dvema letoma prva vključena v preventivo, pa se je znižalo na 5,47. Če upoštevamo, da je ta rezultat dosežen po pičlih dveh letih dela, verjetno ni nerealno pričakovati tudi nadaljnje izboljšanje v prihodnjih letih.

»Uspeh akcije je v prvi vrsti odvisen od prizadevnosti in prepričanja ljudi,« pravi dr. Blandina Markovič, vodja zobozdravstvene dejavnosti v ZD Krško. »V začetku so bili pomisleki celo med zdravstvenimi delavci. Tudi po šolah je bilo sprva nekaj nejevolje zaradi motenja šolskega dela, vendar smo kaj kmalu dosegli sporazum in sedaj se brez težav prilagajamo drug drugemu. Moram pa povedati, da smo za to delo ves čas imeli veliko podporo vodstva Zdravstvenega doma.« Očitno so se zavedali, da so sredstva za preventivo v začetku samo navidezno strošek, ker je treba imeti denar hkrati za kurativo in preventivo, kasneje pa se delež za zdravljenje zmanjša. Preventiva namreč stane neprimerno manj kakor pa popravljanje načetih zob in zdravljenje posledic propadlega zobovja.

Preventivna akcija Stomatološke sekcije je zaradi svoje izvirnosti in uspešnosti prišla med 7 najboljših preventivnih akcij po oceni Svetovne zobozdravstvene organizacije. Končni izbor bo opravljen do jeseni.

Ta pozitivni ekonomski učinek pa je še dodaten razlog, da to akcijo podpremo in ji omogočimo nadaljevanje. Da bi ji zagotovili osnovne pogoje za izvajanje, bo Stomatološka sekcija pri Zvezi slovenskih zdravniških društev kot njen organizator poskušala doseči, da bo preventivno zobozdravstveno delo vključeno v slovenski osnovnošolski program.

Uspešen modelarski miting

V Krškem je bilo 24. junija na modelarskem letališču v Žadovinku mednarodno srečanje modelarjev Slovenije in Hrvaške. Udeležilo se ga je 25 nastopajočih z motornimi in jadralnimi letali ter s helikopterji.

Modelarji so na svojih izdelkih preizkusili svojo spretnost vodenja, obvladovanja, saj je popolnost izdelave in konstrukcije pri njih že skoraj samoumevna stvar. Med drugim so prikazali, kako deluje aerovlek, ko motorni model vleče jadralnega, ga na ustrezni višini tudi odpne in nato ločeno pristane. Letalski modeli so vlekli tudi reklamne transparente svojih sponzorjev, kar pomeni, da 3 kg težko letalo z motorjem 10 cm vleče za seboj transparent, velik 70 x 500—600 cm. Posebna zanimivost in dokaz spretnosti modelarjev pri obvladovanju svojih izdelkov je seveda akrobatsko letenje. Eden izmed zagrebških gostov je iz svojega letečega modela metal bombone, ki so jih najmlajši z veseljem prestrezali, nato pa je na istem modelu »štuporamo« ponesel v zrak tudi jadralno letalce ter ga na ustrezni višini odklopil. Največje

Vsako tako mini čudo tehnike stane nad 1000 DEM: nekaj servo motorjev, akumulatorji, pogonski motor, radijske naprave (Foto: Matjaž Zupančič)

zanimanje gledalcev je seveda vzbudil helikopter modelarja iz Slovenske Bistrice: težak je bil okoli 4 kg, elisa čez nosilni rotor je imela razpon 130 cm. Otroci so sicer imeli prost vstop, ravno tako vabljeni gostje, kljub temu pa so organizatorji, Modelarski klub Krško, prodali 200 vstopnic. Ocenjujejo, da je bilo na mitingu skupno okrog 500 gledalcev, ki

so si lahko privoščili tudi okrepcilo.

Po končanem uradnem delu srečanja so nekateri udeleženci koristno izrabili čas in vse popoldne »prosto leteli svoje modele«, če pa je kateri izmed gledalcev želel, je lahko tudi sam preizkusil svoje upravljalne spretnosti na katerem izmed modelov — seveda ob pomoči in nadzoru izkušenega modelarja.

Poročilo o delovanju NE Krško

MAJ 1990

Proizvedena električna energija: 450.572 MWh (neto).

Segrevanje Save:

- dovoljeni delta T: 3,5° C
- maksimalni delta T: 2,25° C
- povprečni delta T: 1,89° C

Tekočinske emisije:

1. Koncentracija radioaktivnosti v efluentih pred izpustom v Savo je bila v mejah za pitno vodo (po Ur. listu SFRJ, št. 8/87, za skupine posameznikov iz prebivalstva).

2. Delež od največje skupne dopustne letne radioaktivnosti v tekočinskih efluentih (tritij — 20 TBq, ostali dopustni radionuklidi — 200 GBq):

- tritij 1,3 %
- ostali 0,027 %

Plinske emisije:

1. Koncentracija radioaktivnosti (na raz-

dalji 500 m) je bila v mejah za zrak (po Ur. listu SFRJ, št. 8/87, za skupine posameznikov iz prebivalstva).

2. Delež od letno dovoljene doze za NEK zaradi emisije na razdalji 500 m (50 mikro Sv): 0,001 %

Radioaktivni odpadki:

- 1. število sodov, uskladiščenih maja:
 - RAO srednje aktivnosti: 33
 - RAO nizke aktivnosti: 0

2. število vseh do sedaj uskladiščenih sodov: 7.338

5. srečanje geomorfologov Jugoslavije — sprejem pri predsedniku SO Krško Vojku Omerzuju. Priložnost za neformalno izmenjavo izkušenj, stališč... Ponovno dokazovanje morebitne tektonske prelomnice pod NEK je preprost, a drag postopek. (Foto: Dušan Barbič)

Antologijski izbor lirike krških ustvarjalcev pred izidom

»V ograji belih akacij«

Po dolgotrajnih pripravah in zlasti napor- nem zbiranju finančnih sredstev (akcija še ni končana) lahko ljubitelje in spremljevalce domače literarne ustvarjalnosti obvestimo, da bo 15. julija izšla knjižna izdaja literarnih tekstov članov LK Beno Zupančič, ki jo klub izdaja ob 10-letnici svojega dela. Med člani in sodelavci literarnega kluba je brežiški slavist profesor Tine Šoško izbral okoli 60 pesmi 27 avtorjev in jih razvrstil tako, da bi v knjigi čim bolj predstavil njihove literarne dosežke.

V uvodu k antologiji pravi prof. Šoško, potem ko opredeli svoj pristop in kriterije, po katerih je izbral pesmi za knjigo, med drugim tudi naslednje: »Kljub lokalnemu obeležju in kvalitativni neizenačenosti avtorjev predstavlja obravnavani izbor lirike krškega literarnega kluba kulturno dejanje, ki bi zaslužilo širšo pozornost. V izboru je nekaj pesmi, ki ne sodijo samo v to knjigo, ampak bi jim bilo mesto tudi v kakšni vseslovenski antologiji današnje lirske poezije.«

Če knjiga zanima tudi vas, jo lahko naročite po prednaročniški ceni (75 din) na naslov: Literarni klub Krško, 68270 Krško.

Poletna pesem

Prešla pomlad je
in za njo poletje
med petjem čričkov
vsak dan bolj zori.
Dekleta pojejo,
v večerih toplih
mehko se glas
med polji jim gubi.

Izgublja pesem se
v rastočem žitu
in veter pleše
sredi zrelih trav.
Kako je vendar daleč
do jeseni,
ko boš osamljen
sredi polja obstal.

Spet je poletje.
Zdaj med lehe njiv
bi tiho legel z mrakom
na večer
in bi kot drobno,
mlado žitno zrno
molče za nekaj lepega
zorel.

Asta Malavašič

Opus

Štrajk v senovski Metalni

Metalna—PGE TGS Senovo dela za nemškega partnerja, dela imajo toliko, da ga ne zmorejo niti s tremi izmenami in ga nekaj oddajajo kooperantom. Vsak dan pošljejo za pet vagonov izdelkov iz svojih proizvodnih hal, vedo, da jim naročnik račune redno plačuje. Plače pa so vseeno za 4 dni zamudile. Celotna (ostala) Metalna ima namreč hude finančne težave in zaradi sistema obračuna nekdanjih TOZD se »kazen« prenaša na vse, ne glede na specifičnost.

Senovskim delavcem je jeza prekipela in 20. junija so se odločili za stavko, izvolili stavkovni odbor, ki se je ob 13. uri sestal z vodstvom tovarne, sindikalisti (ZSSS) in predsednikom IS SO Igorjem Dobrovnikom. Na dan so seveda prišle številne pripombe in zahteve, od tega, da so prispevki iz BOD za družbene dejavnosti previsoki, da si tam (in na občini) lahko redno izplačujejo plače (in regrese za dopust), medtem ko morajo delavci v firmah na svoj denar čakati... Igor Dobrovnik je pač skušal pojasniti nekatere sistemske napake, ki tepejo naše gospodarstvo, dokazoval, da je občinska vlada zmanjšala prispevke za družbene dejavnosti, kolikor se je pač dalo, da pa so glavni odjemalci denarja določeni in zaščiteni z zvezni-

Jurij Kreutz — v sredini, ob njem (desno) direktor Metalne.

mi in republiškimi zakoni, zato bi bila edina možnost, da se sproži sprememba (z delegatsko pobudo na zasedanju zborov SO Krško delegatu v skupščini Slovenije) teh aktov. Pojasnjeval je, da se na računih, namenjenih zbiranju sredstev za družbene dejavnosti, ne

Filmski spored za julij

1. 7., nedelja, ob 18.00: WILLOW, ameriški avanturistični
3. 7., torek, ob 20.00: BEG, ameriški akcijski
5. 7., četrtek, ob 20.00: CAMORRA, italijanska kriminalka
6. 7., petek, ob 22.00: LJUBEZENSKI STROJ, ameriška trda erotika
8. 7., nedelja, ob 18.00: OBTOŽENA, ameriška drama
10. 7., torek, ob 20.00: AMERIŠKI NI-NJA III, karate
12. 7., četrtek, ob 20.00: IZGUBLJENI FANTJE, ameriški akcijski
13. 7., petek, ob 22.00: NEUTRUDLJIVI LJUBIMEC, ameriška trda erotika
15. 7., nedelja, ob 18.00: ČRNI DEŽ, ameriška kriminalka
17. 7., torek, ob 20.00: PLAČANEC, ameriški avanturistični
19. 7., četrtek, ob 20.00: STRAŠNE SANJE V ULICI BRESTOV III, ameriška srhljivka
20. 7., petek, ob 22.00: ANINA OBSE-DENOST, ameriška trda erotika
22. 7., nedelja, ob 18.00: TURNER IN HOOCH, ameriška komedija
24. 7., torek, ob 20.00: POLNOČNI MAŠČEVALEC, ameriški avanturistični
26. 7., četrtek, ob 20.00: SEKS, LAŽI IN VIDEO, ameriška melodrama
27. 7., petek, ob 22.00: POCESTNICA, ameriška trda erotika
29. 7., nedelja, ob 18.00: GOLA PIŠTO-LA, ameriška akcijska komedija
31. 7., torek, ob 20.00: BRUCE LEE SUPERZVEZDA, karate

Dipl. inž. Jurij Kreutz, vodja razvoja v senovski Metalni: »Ne pristajam na to, da najprej nekdo sestavi programe v družbenih dejavnostih in jih ovrednoti, potem pa zbira denar. Naj se programi prilagodijo sredstvom, ki so na razpolago.« Sprejema stališče, da morajo poslanci formalno speljati stvar in doseči spremembo zakonodaje. Morajo pa strokovne službe pri občinskih upravnih organih stanje spremljati in pripravljati analize ter ustrezne ukrepe, sicer bodo družbene dejavnosti obstajale še potem, ko podjetij že dolgo več ne bo. Zardil je, da so bili delegati SO pri sklepanju o prispevnih stopnjah za družbene dejavnosti zapeljani, da se na teh žiro računih nabirajo presežki, ki se potem prelivajo.

nabirajo presežna sredstva, pač pa priteka denar enkrat mesečno (ob delitvi plač), porablja pa se 30 dni... Neskladje je tudi v tem, da so podjetja že prepuščena trgu, družbene

Igor Dobrovnik skuša stavkovnemu odboru v Metalni razložiti, zakaj so nekatere stvari v naši družbi tako zapletene.

dejavnosti pa še vedno dogovorni ekonomiji. Prenesel je oceno, da okrog 50 % jugoslovan-
skih tovarn ne bo moglo izpeljati kolektivnih
pogodb, ker so v tako slabem položaju.

Že Markovič je trdil, da bodo v prvih petih
letih vidni samo negativni rezultati stabiliza-
cije gospodarstva. Brez pretresov torej ne bo
šlo in delavci v Metalni so trdili, da bremena
ne bi smelo nositi samo gospodarstvo.

Igor Dobrovnik je dopovedoval, da so pri-
sporne stopnje skrčene na minimum in da se
jih do sprememb programov družbenih de-
javnosti, ki jih lahko predpiše le nova zaka-
nodaja, občinske vlade pač ne smejo več loti-
ti. Sredstva so na skrajni meji možnega, naša
občina je zdrsnila pod 30. mesto (med 65
občinami v Sloveniji)...

Govorili so tudi o generalnem štrajku, ki
ga je sindikat kovinarjev namenil vsem de-
lavcem, ki naj bi služil v opomin novi sloven-
ski vladi, češ naj se hitro in učinkovito loti
reševanja nakopičenih problemov v gospodar-
stvu. In slišali smo mnenje, da bi morda bolj
kot generalna stavka učinkoval vsesplošni
slovenski referendum, na katerem bi ljudstvo
(verjetno) pooblastilo svojo vlado, da naj
ukrepa po lastni pameti in mimo omejitev
zvezne zakonodaje. Zato naj bi napovedana
opozorilna stavka sprožila omenjeni referen-
dum, ki naj bi izglasoval narodno nepokorš-
čno državo Slovenije.

Zahteve delavcev Metalne, povzete po
stavkovnem zapisniku, so naslednje:

- razbremenitev gospodarstva na pod-
ročju družbenih dejavnosti, proračunov obči-
ne in republike ter komunalne infrastrukture;
analiza organizacije družbenih dejavnosti ter
javne uprave;
- izplačilo osebnih dohodkov v negos-

podarskih dejavnostih ne sme biti pred izpla-
čilom OD v gospodarstvu;

- predpisi morajo omogočati nabavo
oziroma uvoz materiala tam, kjer je to naj-
bolj ekonomično, brez čakanja na soglasje
(rok za vse troje: 30. 6. 1990);

- občinskemu sindikatu se en mesec ne
izplača članarina v znak protesta zaradi iz-
plačila regresa v občinskem svetu, sredstva
pa se namenijo za materialno pomoč social-
no ogroženim;

- zahtevajo pisni odgovor o tem, kakšna

je udeležnost PGE Senovo pri investicijah iz
sredstev, zbranih od prodaje obveznic;

- čas stavke nadomestijo vsi delavci, pri-
sotni na delu 20. 6. 1990.

Delegat ZZZ za področja kovinske prede-
lovalne industrije, Franc Lapuh iz Metalne,
je na skupščinski seji 21. junija prebral pis-
mo, v katerem je navedel omenjene zahteve,
ki naj bi jih delegati prenesli v republiško
skupščino in s tem sprožili zakonske spre-
membe, ki bi olajšale gospodarstvu breme že
na zvezni in republiški ravni.

Stavka v TES-u

»Kdor je bil sinoči (25. 6. 90) v TES-u
med stavkajočimi delavci, si je iz glave izbil
kakršno koli željo in zamisel, da bi bil še kdaj
direktor,« je na tiskovni konferenci povedal
pomočnik glavnega direktorja podjetja Vi-
dem za komercialno področje, Franc Čargo.

Delavci so ugotovili, da so si regrese za
letne dopuste izplačali v okoliških firmah —
na Senovem in v Brestanici, ki jim ne gre do-
sti bolje kot njim samim, in zato so menili, da
so tudi oni do njega upravičeni. Najbolj od
vsega jih je ujezilo, ker so si regres izplačali
tudi v občinski upravi. Na njihovo zahtevo je
vodstvo podjetja Videm odgovorilo z ugotov-
itvijo, da je nujno najprej plačati nekaj ra-
čunov dobaviteljem surovin, saj bi sicer
obstajala resna nevarnost, da se proizvodnja
ustavi. V procesni proizvodnji, kakršna je ce-
lulozna in papirna industrija, pa z vsako
ustavitvijo nastane ogromna gospodarska
škoda. Delavcem TES so namesto
gotovine za regres ponudili obveznice, vnov-
čljive do 5. septembra 1990, nominirane v
nemških markah in obrestovane 9-odstotno
od 25. maja. To je sprožilo vihar negotova-

Franc Čargo v TES-u: »Videl sem stavko papirničarjev v Kanadi. Stavkovni odbor sporoči zahteve delodajalcu mirno, kulturno. Stavka ni nič posebnega. Če se zmenijo, prav, če ne, so pač delavci nekaj časa doma.« (Foto: Miran Pribrožič)

nja in stavkajoči se niso hoteli vrniti na delo in izvoliti stavkovnega odbora, ki bi se v njihovem imenu pogajal. Dosegli so, da se je delavski svet podjetja Videm sestal dan prej, kot je bilo napovedano, njegov sklep pa je bil, da zaposlenim v TES-u ponudijo takojšnje plačilo polovice vrednosti regresa v gotovini, ostalo pa v obveznicah, vnovčljivih do 5. septembra. Tistim, ki bodo letovali preko krške počitniške skupnosti, bi plačilo odložili do vnovčitve ostalega dela regresa, najbolj ogroženim pa bi dali do 30 % pomoči ozirom takoj odkupili njihov delež iz obveznic.

S tem predlogom je generalni direktor Silvo Gorenc odšel v torek, 26. junija popoldne pred delavce TES-a in žal nam roki oddaje rokopisov ne dovoljujejo, da bi dodali še končni izhod teh pogovorov.

So nam pa v Vidmu pojasnili, da regresa niso izplačali tudi v nobeni drugi njihovi tovarni, le da je TES resnično v specifičnem položaju glede na ostale! V njem je veliko mladih ljudi, ki imajo družine z majhnimi otroki, živijo v blokkih, njihov povprečni osebni dohodek pa je med najnižjimi v podjetju Videm. Medtem ko se drugod suče pri povprečju 840 DEM, se v TES-u le pri 730 DEM. Tepe jih nizka izobrazbena struktura — do pred kratkim so imeli zaposlene le 4 ljudi s končano srednjo šolo. »Dodali« so jim 4 delavce z visokošolsko diplomno, ker v njih gledajo perspektivo nadaljnjega razvoja TES-a (skozi znanje), le da jih tam sprva menda niso sprejeli ravno z navdušenjem in razumevanjem.

Ravno tako je tudi res, da v TES-u delavci ne delajo v nočnih izmenah, ob nedeljah in praznikih, kar ostalim (ob sicer velikih žrtvah) primakne nekaj plače. Pač niso procesna industrija. Zato so si po eni strani tudi lahko privoščili popolno ustavitve proizvodnje, po drugi plati pa s tem tvegajo nekaj drugega. V Vidmu so nam zatrjili, da v primeru, da bo TES-ova proizvodnja nekaj časa prekinjena, obstaja resna nevarnost, da se kupci obrnejo drugam. Novo tržišče pa bo kaj težko najti.

Seveda so tako med stavkajočimi delavci kakor med nami novinarji ponovno vzniknila vprašanja o t. i. zgodbicah, ki se širijo na račun posameznih vodilnih delavcev podjetja Videm. Ti so jih zanikali in označili kot natolcevanja. »Že kar lep čas sploh nisem bil v igralnici,« je zatrdil Franc Čargo, »in verjemite, da če bi resnično v tujini pognal karkoli, kaj šele 450 tisoč mark, bi o tem TAKOJ pisali najprej tuji časopisi!« Niso bili preveč pripravljeni komentirati in iskati izvorov ali povodov številnih napadov in natolcevanj: »Morda so se ljudje preprosto naveličali istih obrazov, istih besed, stališč, prepričevanj in potrebujejo spremembe!« Zatrjujejo, da je podjetje sposobno prenesti tudi kadrovske spremembe, saj so v ljudi vlagali veliko in tudi mladi kader imajo, če bo potrebno. Jim je pa jasno, da jih je vseh preveč — za ceneno proizvodnjo.

Razburjenja v TES-u niso mogli pomiriti Franc Čargo, Miloš Medved in Franc Pipan.

Foto: Miran Pribožič

Franc Čargo na tiskovni konferenci:

»Sedanja izguba v Vidmu ni nič tragičnega«

Problem pa je nedefinirano lastništvo, ki ne omogoča normalnega prelivanja kapitala

Na tiskovni konferenci maja letos je še obveljalo stlišče, da Videm posluje uspešno, medtem ko je sedaj zašel v likvidnostne težave. Posledica tega je bila tudi stavka v TES-u zaradi neizplačanih regresov za letne dopuste.

Iz prikaza »Ekonomskega položaja podjetja Videm in predloga ukrepov za sanacijo stanja«, ki ga je prejel delavski svet podjetja, lahko razberemo, da so zapadle terjatve do kupcev precej nižje, kot znaša vsota neplačanih obveznosti podjetja.

Novinarje je preprosto zanimalo, kako lahko taka (v bistvu nezatna) vsota, ki jo predstavljajo regresi za 300 delavcev TES-a, postane kamen spotike v Vidmu. »Vedeti morate,« pravi Franc Čargo, pomočnik glavnega direktorja za komercialne zadeve, »da v pričakovanju nadaljnjih Markovičevih ukrepov skoraj nihče v Jugoslaviji več ne plačuje računov. Tako je dnevni priliv 500—600 tisoč dinarjev namesto običajnih 10 milijonov. Naš žiro račun je bil blokiran 43 dni.« Zaradi tega in ostalih stvari so bili v podjetju Videm prisiljeni uvesti številne varčevalne ukrepe, nekateri so zapisani v že omenjenem dokumentu, drugi nastajajo sproti. Trudijo se, da bi v skladu z zakonskimi določili poravnali terjatve glede na da-

Krški Videm proizvaja 130 tisoč ton celuloze letno in od tega je kupijo v Vevčah 60 tisoč ton. V treh mesecih so uspeli s sodelovanjem dvigniti ceno papirnice v Vevčah za eno tretjino. S tem bo tudi banka nekaj zaslužila in si poplačala del dolga. Rešitev pač ni več v proizvodnji in prodaji časopisnega papirja!

Franc Čargo

tum njihovega prispetja in da bi hkrati plačevali račune, ki so strateškega pomena. Strateški so tisti, ki zagotavljajo reden dotok repromateriala in preprečujejo zaustavitev proizvodnje.

Skozi to optiko se seveda zarisujeta predvsem dve vprašanji: kolikšna je trenutna izguba podjetja Videm in koliko bo sedanji gospodarski položaj vplival na projekt Videm '92.

Lani so povečali povprečni OD s 500 na 800 DEM (torej 3.000 delavcev krat 300 DEM večji stroški za plače), pogoji gospodarjenja so se zanje poslabšali, ceno svojih izdelkov so morali znižati na polovico zaradi konkurenčnosti tujim firmam, hkrati pa se jim je rok plačil podaljšal s 45 na skoraj 90 dni. Za Videm to pomeni 25 milijonov dolarjev, ki jih mora investirati v trg in česar mu prej ni bilo nikoli treba. Hkrati s tem je nastopila še restrikcija na monetarnem področju.

V prvem tromesečju je izguba Vidma znašala okrog 2,5 milijona dolarjev, ocenjujejo pa, da bo ob polletju okrog 9 milijonov dolarjev. Zatrjujejo, da jim je cilj, da do konca leta zagotovijo pozitivno bilanco poslovanja.

Premoženje Vidma je okoli 10-krat večje od vrednosti odprtih dolgov. Trenutno delajo oceno tega premoženja nevtralne institucije, a gotovo ne bo manjša od 150 milijonov US dolarjev, s tem da bi bila knjižna vrednost

Od leve: Franc Pipan, Franc Čargo, Jože Raušl, novinarji Alfred Železnik, Franc Babič, Branka Dernovšek.

še višja. Žal pa jim to premoženje trenutno ne pomaga, ker ga ne morejo vnovčiti. V preteklih letih je namreč podjetje investiralo v vrsto stvari in ima sedaj v njih vezan kapital. Samo v stanovanjih imajo vrednosti za 15 milijonov USD, tu pa so še investicije v ceste, počitniške zmožljivosti, delavski dom v Krškem, razne naprave. Žal ničesar od tega ne smejo prodati ali zastaviti pod hipoteko, ker ni nič njihova last. Ko bo razrešeno vprašanje lastnine, bo stvar drugačna. Če bi bilo možno, npr. stanovanja dati pod hipoteko, bi delavci še vedno lahko stanovali v njih, le podjetje bi dobilo svež denar.

in Republike Slovenije do NEK, neobvladovanje ekološke problematike... Sicer pa morajo dokončati PS I in Belilnico III, obe že krepko začeti investiciji, razširiti programe v Papirkonfekciji. Čedalje bolj bo namreč pomembna finalizacija papirja in pa stik s potrošnikom. Zato bodo morali zmanjšati število delavcev pri strojih (modernizacija) in povečati število kmercialistov, skladišč, dobave v majhne obrate »just on time«, saj ni povsod prostora in kapitala za zaloge.

Franc Pipan, pomočnik generalnega direktorja: »Imamo povsem uresničljiv načrt, kako bomo relativno neboleče zmanjšali število presežne delovne sile — postopno, približno 100 na leto. Razmišljamo pa tudi o uvedbi internega trga delovne sile. O možnosti, da bi delavce razporejali na delo tudi dnevno, če bo potrebno. Težava je le v tem, da ne smeš vsakogar poslati k vsakemu delu, ker to pač prepoveduje zakon. Sicer pa skušamo držati raven osebnih dohodkov tam, kamor smo jo postavili lani (povprečno 840 DEM). Finančne težave terjajo restrikcije, zato pač varirajo drugi stroški, na katerih skušamo varčevati: prevozi na delo, regresi za dopuste in prehrano, preventivno zdravljenje...«

Najprej bi bilo torej treba razrešiti vprašanje lastnika dosedanje družbene lastnine, nato se morajo vsi zainteresirani domeniti, kam bo šel denar (ali njegovi deli), pridobljen s prodajo (delov) podjetij. Končno pa bi morali v Republiki Sloveniji čim prej ustanoviti agencijo; samo njene močne pogajalske ekipe s pooblastili v žepu bodo lahko kos prodaji družbenega premoženja. V Vidmu so prepričani, da ga ni, ki bi si v tej eri psihoz, natolcevanj in napadov na vodstva podjetij upal prodati karkoli od družbene lastnine za kakršno koli ceno. Sklepajo, da se nova slovenska vlada gotovo zaveda možnih negativnih posledic pretiranega vdora tujega kapitala, ki s seboj prinaša tudi možnost pretiranega vplivanja na nacionalno ekonomijo in preko tega še na vse ostalo, zato je pač previdnost povsem razumljiva. »Že sedanje politične spremembe in nato še spremembe lastnine nad proizvodnimi sredstvi so povsem zadosten problem, ki ga je treba obvladovati, z vsemi težavami, ki sledijo. Moramo vedeti, da v bistvu doživljamo revolucijo in da so bili doslej ob takem preobratu v ozadju tudi spopadi, vojne... Zato so težave razumljive, mora pa pretok lastnine postati gladko opravilo,« pravi Franc Čargo.

Vsekakor pa je vprašanje lastnine menda lahko eden od dejavnikov, ki bi lahko zavrtli uresničitev projekta Videm '92. Ostali zavižalni pogoji so še: spremenjen odnos družbe

Franc Pipan

Videm

Tudi v Krškem zdravstvu so težave vse večje

Zanimalo nas je, kako se vse večje in resnejše težave, ki pestijo tudi krško gospodarstvo in mu ponekod grozijo celo z zlomom, reflektirajo v družbeni sferi, konkretnije v zdravstvu.

V zdravstvenem domu Krško so nam povedali, da jih težave, vezane na prepotrebno obnovo, pestijo in obremenjujejo že dalj časa, da pa so nekaj zadnjih mesecev že krepko obremenjeni s problemi vzdrževanja enostavne reprodukcije.

Ob koncu I. polletja že beležijo na strani prilivov izpad plačane realizacije dveh mesecev. To posledično vpliva na dnevno likvidnost, na večje zamike v plačevanju obveznosti do dobaviteljev za zdravstveni material in ostale potrebne materialne stroške, obenem pa povečuje negotovost v sposobnosti izplačevanja osebnih dohodkov zaposlenim.

Dosedanje policentrično načrtovanje zdravstvene dejavnosti v Sloveniji se je torej pokazalo za neučinkovito, zato bodo pri dolgoročnem saniranju zdravstva tudi v Krškem počakali oziroma sledili ukrepom republiške vlade.

Ker pa zahteva stanje že hitro — kratkoročno ukrepanje, so v Zdravstvenem domu že pripravili program prve racionalizacije. Prvi del ukrepov, ki jih je delavski svet že sprejel, so ukrepi, usmerjeni na področje restrikcij pri zaposlovanju in celo pri nadomeščanju upokojitev. Pripravnštvo in ostale oblike delovnih praks bodo sprejemali le volontersko, spremembe v notranji organizaciji morajo rezultati v ukinitvi nadur, študij ob delu, specializacije in vse druge oblike strokovnega usposabljanja bodo podpirali v usklajenem

obsegu med potrebami in možnostmi.

Ker so prepričani, da postaja največja motivacija opravilo sposobnega občana možnost dela oziroma delovno mesto, pričakujejo tudi pozitivne efekte pri vseh ukrepih, ki so vezani na poostreitev v delovni disciplini, kar pomeni tudi v odnosu do ljudi — občanov — pacientov.

Drugi del ukrepov pa je usmerjen v racionalizacijo in tudi poskus zmanjšanja zdravstvene porabe, ki pa ne pomeni v bistvu kratenja zdravstvenih pravic, ampak morda dprizadene le udobje občanov.

Predlagane spremembe, za katerimi strokovni delavci tudi z vidika strokovne doktrine stojijo, so:

1. organizacija dežurne službe za celotno področje občine iz enega centra (ukinitve dežurne službe in službe pripravljenosti na Senovem);
2. ukinitve zobozdravstvene pripravljenosti v dela prostih dnevih;
3. prenos enkrat tedensko organizirane splošne ambulante na Raki v Krško;
4. zmanjšanje obsega sanitetnih prevozov le na urgentne vožnje ter na potrebne prevoze samo specialistične ambulante oziroma ustanove.

V zdravstvenem domu se zavedajo, da gornji efekti še zdaleč ne pomenijo kompletne sanacije, so pa nedvomno potrebni in vsekakor najmanj boleči v paleti ukrepov, ki nam vsem skupaj in vsake-mu posebej še sledijo.

Obvestilo gledalcem kableske televizije

Gledalci, ki so priključeni na KATV omrežje Krško in Brestanica—Senovo, te dni upravičeno negotujejo zaradi daljšega izpada. Vzrok zanj je udar strele 15. junija, ob katerem je nastala precejšnja gmotna škoda v objektu na Sremiču in po primarni liniji v smeri Krškega in Brestanice. Škoda je še večja, ker okvare ni bilo mogoče popraviti v roku, predvidenem s pravilnikom. Gledalce v Brestanici in na Senovem obveščamo, da bomo do konca tedna uredili sprejem tudi v njihovem sistemu.

Ob tej priložnosti želimo gledalce seznaniti tudi s spremembami kanalov iz glavne postaje. Kanali v omrežju so naslednji:

Slovenija 1	K 6
Slovenija 2	K 2
Zagreb 1	K 4
Zagreb 2	K 10
Koper	K 12
Sarajevo 2	K 8
Interni program	K 3
FILMNET	K 83 — S 4
PRO 7	K 84 — S 5
SAT 1	K 87 — S 8
3 SAT	K 89 — S 10
SUPER	K 91 — S 12
SCREEN SPORT	K 93 — S 14
RTL PLUS	K 94 — S 15
EUROSPORT	K 96 — S 17
TV 5	K 99 — S 20

Prav tako gledalcem sporočamo, da bosta v kratkem času v sistem vključena še dva programa:

MTV K 97 — S 18
SKY NEWS K 95 — S 16

Trudili se bomo, da bo v prihodnje okvar čim manj, da ne bodo motile vašega zadovoljstva ob spremljanju programov.

Izvajalec:

Vladimir Jud, dipl. ing.

Podbočje:

Plaketa krajevne skupnosti športnemu društvu

Krajevna skupnost Podbočje praznuje svoj praznik 29. junija. Zato bo v nedeljo, 1. julija 1990, v prosvetnem domu slavnostna seja Skupščine krajevne skupnosti, na kateri

bodo podelili tudi plaketo. Letos jo bo dobilo domače športno društvo. V obrazložitvi predloga za podelitev plakete lahko preberemo, da je bilo Športno društvo Podbočje ustanovljeno leta 1975, da goji vse vrste športov, od rekreacije do tekmovalnih oblik.

Najbolj uspešni so košarkarji, ki so v 15 letih obstoja društva ponesli ime Podbočja v mnogo slovenskih krajev. Že v prvem letu delovanja so se uspeli uvrstiti v dolensko ligo, kmalu nato v drugo slovensko ligo, kjer so nizali uspeh za uspehom, vzgajali vedno nov podmladek, in tako je košarka v društvu

postala vodilna športna panoga. Kljub vsemu pa niso pozabili na ostale vrste športa. Nadaljujejo tradicijo, ki se je v tem kraju razvijala v presledkih že pred vojno in po njej, plaketo pa jim krajevna skupnost podeljuje kot priznanje in spodbudo za nadaljnje delo. Na slavnostni seji Skupščine bo kulturni program izvedlo domače društvo »Stane Kerin«, osrednji govornik pa bo predsednik Sveta krajevne skupnosti Jože Zupančič.

Slavnostna seja bo v nedeljo, 1. julija ob 8.30. *Vabljeni!*

Predsednik skupščine KS Podbočje
Jože Kovačič